



AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI  
Avdelningen för ekonomi

---

# Vad är skogen verkligen värd?

En kvalitativ studie ur redovisningsupprättares perspektiv

Josefine Dalman och Maria Husberg Rådström

2023

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp  
Företagsekonomi  
Ekonomprogrammet  
Examensarbete företagsekonomi C

Handledare: Alice Schmuck  
Examinator: Mattias Hamberg

---

## FÖRORD

Vi vill inledningsvis rikta ett stort tack till er respondenter som har deltagit i studien. Tack för ert engagemang, era uttömmande svar och er kunskap som på alla sätt har gjort studien möjlig. Tack för givande samtal om mycket komplexa frågor.

Tack också till vår handledare Alice Schmuck som har bidragit med stöd, goda råd och viktig kunskap i vår skriftliga process. I detta sammanhang vill vi även tacka examinatorn Mattias Hamberg som tidigt i processen fick oss att inse att vi behövde fokusera på vissa typer av biologiska tillgångar för att studien skulle vara möjlig att genomföra i en svensk kontext.

Tack till alla er studenter som har bidragit med värdefulla synpunkter i samband med er opponering av studien i olika delar av processen. Tack också till er övriga som har bidragit med nyttiga synpunkter i samband med korrekturläsning.

Vi vill även tacka våra familjer för det outtröttliga stöd som ni visat oss under hela processen.

Det har på många sätt varit givande och lärorikt att genomföra den här studien. Idéer har testats, omprövats och förkastats samtidigt som nya idéer har trätt fram och givits utrymme. Slutligen vill vi tacka varandra för det goda samarbetet och för den ömsesidiga öppenhet och respekt vi har visat för varandras idéer och förslag.

Josefine Dalman

Maria Husberg Rådström

## SAMMANFATTNING

**Titel:** Vad är skogen verkligen värd? En kvalitativ studie ur redovisningsupprättares perspektiv

**Nivå:** Examensarbete på grundnivå (kandidatexamen) i ämnet företagsekonomi

**Författare:** Josefine Dalman och Maria Husberg Rådström

**Handledare:** Alice Schmuck

**Datum:** 2023 - juni

**Syfte:** Syftet är att undersöka hur värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde enligt IAS 41 leder till att redovisningsinformation betraktas som användbar i enlighet med IASB:s primära kvalitativa kriterier. Syftet undersöks utifrån redovisningsupprättares perspektiv. Forskningsfrågan fokuserar på att utreda på vilket sätt redovisningsupprättare anser att IASB:s kriterier om relevans och verklighetstrogen representation uppfylls när biologiska tillgångar värderas till verkligt värde.

**Metod:** I studien har en kvalitativ metod tillämpats och empirin är insamlad med hjälp av semistrukturerade intervjuer där redovisningsupprättare i svenska skogsbolag har intervjuats. Datan är analyserad och redovisad med hjälp av tematisk analys.

**Resultat och slutsats:** I studien framkom resultat som i huvudsak ger stöd för att det kvalitativa kriteriet om relevans blir uppfyllt när skogen värderas till verkligt värde. Kriteriet om verklighetstrogen representation uppfylls till viss del men den subjektivitet som värdering till verkligt värde innefattar kan inte avhjälpas fullt ut. Resultaten i studien visar att det finns en viss motstridighet i värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde och IASB:s primära kvalitativa kriterier.

**Examensarbetets bidrag:** Examensarbetet har bidragit till att belysa redovisningsupprättares syn på värdering av skog till verkligt värde och på vilket sätt de betraktar värderingen som användbar utifrån en kvalitativ metod. Det bedöms vara värdefullt att utröna om redovisningsupprättare som ska tillämpa IAS 41 betraktar standarden som användbar och den kvalitativa metoden har bidragit till djup i den analysen.

**Förslag till fortsatt forskning:** Det har framkommit från respondenter i studien att värdering till verkligt värde är en kostsam metod som därmed främst genererar relevant redovisningsinformation i noterade skogsbolag. Som grund för fortsatt forskning föreslås därför att undersöka om nyttan med redovisningsinformation till följd av IAS 41 överstiger kostnaden i onoterade skogsbolag till den grad att produktionen av sådan redovisningsinformation kan motiveras.

**Nyckelord:** IAS 41, verkligt värde, biologiska tillgångar, IASB:s primära kvalitativa kriterier, relevans och verklighetstrogen representation

## ABSTRACT

**Title:** What is the forest really worth? A qualitative study from the perspective of accountants

**Level:** Bachelor's degree thesis in business administration

**Author:** Josefine Dalman and Maria Husberg Rådström

**Supervisor:** Alice Schmuck

**Date:** 2023 - june

**Aim:** The purpose is to investigate how valuation of biological assets at fair value according to IAS 41 leads to accounting information being considered useful in accordance with the IASB's primary qualitative criteria based on the perspective of accountants. The research question focuses on investigating how accountants believe that the IASB's criteria of relevance and faithful representation are met when biological assets are valued at fair value.

**Method:** In the study, a qualitative method has been applied and the empirical evidence has been collected using semi-structured interviews where accountants in Swedish forestry companies have been interviewed. The data is analyzed and reported using thematic analysis.

**Results and conclusion:** The study produced results that essentially provide support for the qualitative criterion of relevance being met when the forest is valued at its fair value. The criterion of faithful representation is fulfilled to some extent, but the subjectivity that valuation at fair value involves cannot be fully remedied. The results of the study show that there is a certain contradiction in the valuation of biological assets at fair value and the IASB's fundamental qualitative characteristics.

**Contribution of the thesis:** The thesis has contributed to elucidate accountants' views on the valuation of forests at fair value and in what way they consider the valuation useful based on a qualitative method. It is considered valuable to find out whether accountants who must apply IAS 41 consider the standard useful and the qualitative method has contributed to the depth of that analysis.

**Suggestions for future research:** It has emerged from respondents in the study that valuation at fair value is a costly method which thus mainly generates relevant accounting information in listed forest companies. As a basis for continued research, it is therefore proposed to investigate whether the benefit of accounting information as a result of IAS 41 exceeds the cost in unlisted forest companies to the extent that the production of such accounting information can be justified.

**Key words:** IAS 41, fair value, biological assets, IASB fundamental qualitative characteristics, relevance and faithful representation

## Innehållsförteckning

1. Inledning .....	1
1.1. Bakgrund .....	1
1.2. Problemformulering .....	2
1.3. Syfte och forskningsfråga.....	3
1.4. Avgränsning .....	4
2. Studiens referensram.....	5
2.1. IAS 41 .....	5
2.2. IASB:s konceptuella ramverk .....	6
2.3. Tidigare forskning kring IAS 41 kopplat till relevans .....	8
2.3.1. Framtida kassaflöden.....	8
2.3.2. Värdeförändringar .....	8
2.3.3. Aktiv marknad .....	9
2.3.4. Alternativa metoder för värdering .....	10
2.4. Tidigare forskning kring IAS 41 kopplat till verklighetstrogen representation .....	10
2.4.1. Kompletta redovisningsinformation.....	10
2.4.2. Neutral redovisningsinformation.....	11
2.4.3. Avsaknad av fel .....	12
3. Metod .....	13
3.1. Forskningsansats, forskningsstrategi och motivering till val av metod .....	13
3.2. Datainsamlingsmetod .....	13
3.2.1. Urval och urvalsstorlek.....	14
3.2.2. Intervjuteaman och formulerandet av frågor.....	16
3.2.3. Intervjuernas genomförande .....	17
3.3. Empiribearbetning .....	18
3.4. Forskningsetik .....	19
3.5. Studiens kvalitet och begränsningar.....	20
4. Resultat .....	23
4.1. Värdering av skog enligt IAS 41 .....	23
4.2. Relevans .....	23
4.2.1. Framtida kassaflöden.....	23
4.2.2. Värdeförändringar .....	24
4.2.3. Aktiv marknad .....	25

4.2.4. Alternativa metoder för värdering .....	26
4.3. Verklighetstrogen representation .....	26
4.3.1. Komplet redovisningsinformation.....	26
4.3.2. Neutral redovisningsinformation.....	27
4.3.3. Avsaknad av fel .....	29
5. Diskussion.....	31
5.1. Värdering av skog enligt IAS 41 .....	31
5.2. Relevans .....	31
5.2.1. Framtida kassaflöden .....	31
5.2.2. Värdeförändringar .....	32
5.2.3. Aktiv marknad .....	33
5.2.4. Alternativa metoder för värdering .....	34
5.3. Verklighetstrogen representation .....	35
5.3.1. Komplet redovisningsinformation.....	35
5.3.2. Neutral redovisningsinformation.....	36
5.3.3. Avsaknad av fel .....	38
6. Slutsatser .....	40
6.1. Sammanfattande slutsats .....	40
6.2. Slutsatsernas implikationer .....	42
6.3. Kritiska reflektioner .....	43
6.4. Förslag till vidare forskning .....	43
6.5. Bidrag till det företagsekonomiska ämnet.....	44
Källförteckning .....	44
Bilaga 1. Intervjuguide.....	49
Bilaga 2. Information till respondenter .....	51

## **1. Inledning**

*Detta kapitel inleds med en bakgrund och introduktion till ämnet i studien. Därefter följer den problemformulering som ligger till grund för studiens syfte och forskningsfråga. Det forskningsgap som motiverar denna studie preciseras även i detta kapitel. Kapitlet avslutas med studiens avgränsningar.*

### **1.1. Bakgrund**

Av Sveriges totala landyta består ungefär två tredjedelar av skog (Naturvårdsverket, 2023). Den skogsråvara som utvinns ur svenska skogar, och det skogsnäringen producerar, står för ungefär 9–12 procent av bland annat export och omsättning inom svensk industri. Skogsnäringen har därmed stor betydelse för svensk ekonomi (Föreningen Skogsindustrierna, 2023). Även Muhammad och Ghani (2014) hävdar att jord- och skogsbruksnäringen kännetecknas av att den utgör en viktig del i samhällsekonomin på grund av dess tillhandahållande av råvaror och insatsvaror till samhället. Med International Accounting Standard 41 (IAS 41) introducerades en redovisningsstandard särskilt avsedd för företag som innehar biologiska tillgångar. Det är en ovanlig standard genom att den behandlar frågan om värdering till verkligt värde för icke-finansiella tillgångar (Huffman, 2018). IAS 41 introducerades för att belysa redovisningsfrågor för företag med biologiska tillgångar och därmed bidra till en mer enhetlig hantering av redovisningsfrågor inom lant- och skogsbruksnäringen (Muhammad & Ghani, 2014). Penttinen, Latukka, Meriläinen och Salminen (2004) förklarar att IAS 41 har inspirerat till utveckling i redovisningsfrågor som rör biologiska tillgångar.

International Accounting Standard Board (IASB) har presenterat ett konceptuellt ramverk där det bland annat framgår att upprättad redovisningsinformation ska vara användbar ur potentiella investerares och andra intressenters perspektiv (IASB, 2018). Redovisningsinformation ska kunna ligga till grund för att förutsäga framtida värden och utsikterna för framtida kassaflöden (Argilés-Bosch, Miarons, Garcia-Blandon, Benavente & Ravenda, 2018). Den ska därtill utgöra underlag för aktieägares och intressenters bedömningar av företagets prestation (Argilés, Garcia-Blandon och Monllau, 2011). Det konceptuella ramverket bidrar till att stärka kvalitén på redovisningsinformation som i sin tur gör det möjligt för intressenter att fatta välgrundade ekonomiska beslut. På det sättet syftar det konceptuella ramverket till att främja upprättandet av användbar redovisningsinformation och preciserar två primära kvalitativa kriterier som ska vara uppfyllda för att redovisningen ska betraktas som användbar (IASB, 2018).

Redovisningsupprättare genererar information som ligger till grund för en mängd beslut av olika aktörer i samhället (Deegan & Unerman, 2011, s. 49). Redovisningsupprättares professionella bedömningar påverkar exempelvis externa intressenters uppfattning av företag samt intressenters investeringsbeslut (Deegan & Unerman, 2011, s. 48). Enligt Hartwig (2018, s. 102) ska företag som upprättar finansiella rapporter på formella grunder betraktas som redovisningsupprättare. Därtill beskriver Hartwig (2018 s. 103) hur revisorer i praktiken ofta tar del i upprättandet av redovisningsinformation genom bland annat konsultation.

## **1.2. Problemformulering**

IAS 41 gav bland annat upphov till att biologiska tillgångar ska värderas till verkligt värde och inte, som tidigare, till anskaffningsvärde (Argilés-Bosch et al., 2018). Vid introducerandet av värdering till verkligt värde för biologiska tillgångar ifrågasattes etablerade värderingsprinciper för skogsnäringen, något som i sin tur, enligt Argilés et al. (2011) och Argilés-Bosch, Sabata-Aliberch och García-Blandón (2012), medförde debatt bland såväl utövare som akademiker.

Elad (2004) hävdar att det som främst föranledde diskussioner var att IAS 41 får till följd att värdeförändringar som uppstår på grund av biologiska tillgångar blir införlivade i periodens resultaträkning. Det syftar, menar Lefter och Roman (2007), till att investerare med större säkerhet kan förutsäga framtida kassaflöden. Det omedelbara upptagandet av värdeförändringar i resultaträkningen kan dock leda till en större volatilitet i de årliga resultaten. Det kan innebära en högre risk vid prognoser för de som baserar sina finansiella beslut på redovisningen (Lefter & Roman, 2007). I debatten om verkligt värde kom det vidare fram att värdering till verkligt värde behöver framstå som en användbar metod (Argilés-Bosch et al., 2012), och att redovisningens funktion som underlag för bedömning av företagets prestation blir försämrade när biologiska tillgångar värderas till anskaffningsvärde (Argilés et al., 2011). Det råder således delade meningar om huruvida värdering till verkligt värde bidrar till användbar redovisningsinformation utifrån dess inverkan av volatilitet i resultatet, och dess förmåga att ligga till grund för att förutsäga framtida kassaflöden i företaget. Användbar redovisningsinformation utgör underlag för aktieägares och intressenters bedömningar av företagets prestation. Dessa bedömningar ligger sedan till grund för bland annat investeringsbeslut. Det påverkar på så sätt företagen i sin roll som redovisningsupprättare. Mot den bakgrunden framstår det som viktigt att studera om värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde enligt IAS 41 bidrar till att användbar redovisningsinformation upprättas i skogsbruksföretag.



För att utröna begreppet *användbar redovisningsinformation* framstår IASB:s primära kvalitativa kriterier som en lämplig referensram. De primära kvalitativa kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation väntas i det här fallet bidra till att definiera användbar redovisningsinformation utifrån det konceptuella ramverkets övergripande syfte med internationella redovisningsstandarder om ökad transparens och redovisningskvalitet (IASB, 2018). Det bedöms vidare vara värdefullt att studera frågan om användbar redovisningsinformation till följd av IAS 41 utifrån redovisningsupprättares perspektiv. Redovisningsupprättare, det vill säga de företag som värderar sin skog och upprättar redovisningsinformation med stöd av IAS 41 samt de revisorer som stödjer och granskar upprättandet, är utövare av den aktuella metoden och de besitter intern kunskap om och insyn i värdering av skog. Begreppet användbar redovisningsinformation tar sikte på redovisningskvalitet utifrån externa intressen. Det bedöms som viktigt och intressant att studera om de interna preferenser som redovisningsupprättare står för kan omvandlas till preferenser utifrån externa intressens behov av användbar redovisningsinformation.

IAS 41 utfärdades år 2000 och började användas 2003 (Argilés-Bosch et al., 2018). Sedan 2005 är bland annat börsnoterade företag inom EU ålagda att redovisa sina biologiska tillgångar enligt IAS 41 (IASB, 2002). Det har sedan dess förflutit två decennier och således finns det nu personer i Sverige med erfarenhet av att arbeta med denna standard. Att belysa IAS 41 ur redovisningsupprättares perspektiv bidrar därmed till att standarden får tillfälle att utvärderas utifrån utövarens perspektiv. Det bidrar i sin tur till en ökad förståelse för de styrkor och svagheter som standarden möter i det vardagliga arbetet hos företagen. En sådan ökad förståelse kan vidare bidra till utveckling av standarden på ett sätt som möter utövarens behov, men där standardens övergripande och explicita syfte gentemot externa intressen kan bevaras.

Genom studien väntas redovisningsupprättares syn på den specifika redovisningsstandardens IAS 41 bli belyst tillsammans med dess värderingsregler om verkligt värde för biologiska tillgångar. Det undersöks på vilket sätt redovisningsupprättare betraktar värdering av skog enligt IAS 41 som användbar. Denna studie väntas fylla ett forskningsgap genom att belysa tillämpning av IAS 41 ur redovisningsupprättares perspektiv.

### **1.3. Syfte och forskningsfråga**

Syftet är att undersöka hur värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde enligt IAS 41 leder till att redovisningsinformation betraktas som användbar i enlighet med IASB:s primära

kvalitativa kriterier. För att besvara syftet har studiens forskningsfråga formulerats på följande sätt.

- På vilket sätt anser redovisningsupprättare att kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation uppfylls när biologiska tillgångar värderas till verkligt värde?

#### **1.4. Avgränsning**

IAS 41 innehåller redovisningsprinciper för såväl jordbruk som skogsbruk. Denna studie avgränsas till att endast omfatta biologiska tillgångar i form av skog. Då årsredovisningar studerades inför studien noterades att det finns skogsbolag i Sverige med en stor andel biologiska tillgångar. Det noterades även att det är främst skogsbolag som redovisar enligt IAS 41 i Sverige, vilket låg till grund för beslutet att avgränsa studien till biologiska tillgångar i form av skog. Studien avgränsas också till att endast omfatta de två primära kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation. De kriterierna utgör grunden till att redovisningsinformation ska betraktas som användbar. Genom att avgränsa studien till att endast omfatta de två primära kriterierna ges möjlighet till en djupare analys av dem. Det bedöms i sin tur bidra till att den röda tråden i studien blir mer framträdande och att arbetet kan hållas mer stringent.

## 2. Studiens referensram

I detta kapitel beskrivs relevanta begrepp som ligger till grund för studien. Därefter följer relevant forskning som bedrivits avseende värdering av biologiska tillgångar enligt IAS 41 samt IASB:s primära kvalitativa kriterier. Detta kapitel ger en referensram för analys av det empiriska materialet. De begrepp som identifieras i detta kapitel utgör grund för dispositionen i kapitel fyra och fem.

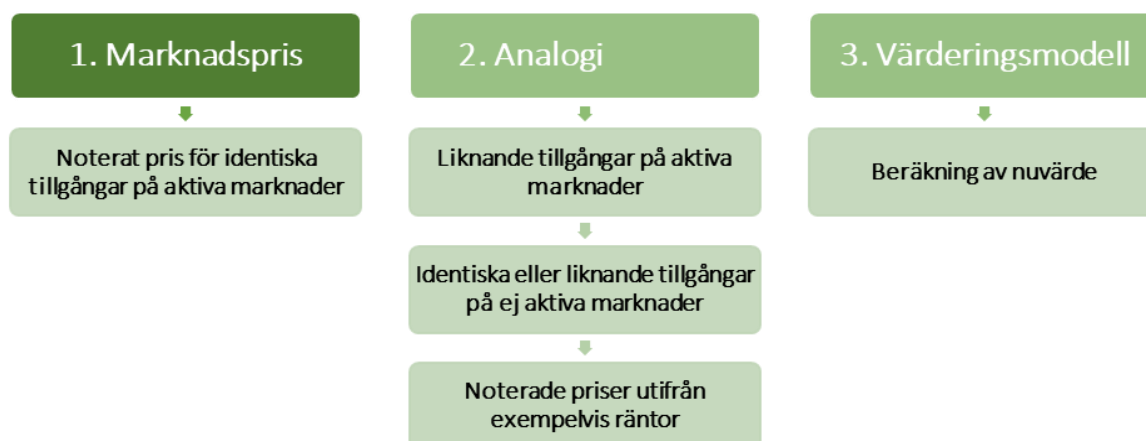
### 2.1. IAS 41

IAS 41 ska tillämpas på biologiska tillgångar samt på produkter i företag som bedriver jord- och skogsbruk när tillgångarna skördas (IASB, 2021, 1 §). I Sverige gäller det främst börsnoterade moderföretag som upprättar koncernredovisning eftersom de är ålagda att redovisa enligt internationell redovisningsreglering (Hartwig, 2018, s. 25; IASB, 2002). *Biologiska tillgångar* definieras som levande djur eller växter (IASB, 2021, 5 §). Med *verkligt värde* avses det värde som vid tidpunkten för värderingen skulle erhållas vid försäljning av en tillgång (IASB, 2021, 8 §). Biologiska tillgångar samt jord- och skogsbruksprodukter ska redovisas i företag när företaget har kontroll över tillgången till följd av inträffade händelser, då det är sannolikt att tillgångarna eller produkterna kommer att generera framtida ekonomiska fördelar samt då tillgångens verkliga värde kan beräknas tillförlitligt (IASB, 2021, 10 §). För jord- och skogsbruksprodukter gäller att de ska värderas till sitt verkliga värde vid tidpunkten för skörd med avdrag för försäljningskostnader (IASB, 2021, 12-13 §§).

Verkligt värde på tillgångar kan beräknas vid tre olika nivåer enligt International financial reporting standards 13 (IFRS 13). De tre nivåerna är hierarkiskt indelade, se figur 1. På nivå 1 baseras värderingen på noterade ojusterade priser på *aktiva* marknader för *identiska* tillgångar (IASB, 2011, 76 §). På nivå 2 finns tre alternativ där det första är noterade priser för *liknande* tillgångar på aktiva marknader. Värderingen kan även baseras på noterade priser för liknande eller identiska tillgångar på *icke* aktiva marknader. Det tredje alternativet är att basera värderingen på övriga noterade priser för tillgången, såsom exempelvis räntor (IASB, 2011, 82 §). På nivå 3 används icke observerbara data i de fall sådana data inte finns tillgängliga (IASB, 2011, 86 §). I bilaga till IFRS 13 anges beräkning av nuvärde som exempel på värdering vid nivå 3 (IASB, 2011, B 12).

## Figur 1

Egen figur över de olika nivåerna för värdering till verkligt värde enligt IFRS 13.



Värderingen till verkligt värde kan underlättas genom att de biologiska tillgångarna grupperas efter betydande egenskaper utifrån vad som enligt marknaden används som grund för pris-sättning, så som exempelvis ålder eller kvalitet (IASB, 2021, 15 §). En vinst eller förlust som uppkommer till följd av värdering till verkligt värde ska inkluderas i resultatet för den period där vinsten eller förlusten uppkommer (IASB, 2021, 26 §). Upplýsingar måste lämnas om de eventuella vinster och förluster som uppstår vid en första värdering till verkligt värde eller genom förändring av det verkliga värdet (IASB, 2021, 40 §). Upplýsingar kan vara av både kvalitativ och kvantitativ natur (IASB, 2021, 42 §).

## 2.2. IASB:s konceptuella ramverk

IASB:s konceptuella ramverk syftar till att utveckla internationella standarder från samma objektiva och konceptuella grund (IASB, 2018). Det konceptuella ramverket bidrar till transparens i ekonomin genom att stärka jämförbarhet och kvalitén på redovisningsinformation, vilket i sin tur gör det möjligt för investerare och andra aktörer på marknaden att fatta välgrundade ekonomiska beslut (IASB, 2018).

Med *användbar redovisningsinformation* avses information om företaget som potentiella investerare, långgivare och andra kreditgivare behöver för att fatta beslut som leder till inflöde av ekonomiska resurser till företaget (IASB, 2018). De kvalitativa kriterierna för användbar redovisningsinformation preciserar vilka krav som information behöver uppfylla för att den ska betraktas som användbar ur omvärldens perspektiv (Hartwig, 2018, s. 149). Enligt Hartwig

(2018, s. 149) delas de kvalitativa kriterierna in i två primära kriterier och fyra förbättrande kriterier. IASB (2018) definierar att de två primära kriterierna är *relevans* och *verklighetstrogen representation* och att de ska vara uppfyllda för att redovisningsinformation ska betraktas som användbar.

Deegan (2017, s. 237) beskriver att vare sig redovisningsinformation som är relevant men inte verklighetstrogen eller redovisningsinformation som är verklighetstrogen men inte relevant kan bistå som grund vid investeringsbeslut. Whittington (2008) beskriver i sin tur att redovisningsinformation återspeglar olika nivåer av relevans och verklighetstrogen representation och att de båda kriterierna inte är absoluta egenskaper i redovisningsinformation. Det innebär att det kan vara aktuellt med en avvägning mellan de båda kriterierna (Whittington, 2008). Redovisning till verkligt värde anses enligt Lyon, Kelley och Margheim (2021) ha hög relevans men låg nivå verklighetstrogen representation och för att kunna redovisa relevanta uppgifter till verkligt värde i balansräkningen innebär det många gånger att verklighetstrogen representation samtidigt måste minska.

Med *relevant* redovisningsinformation avses information som har förmågan att påverka ekonomiska beslut. Deegan (2017, s. 235) beskriver att kriteriet om relevans avser att redovisningsinformation ska vara väsentlig och ha förmågan att göra skillnad vid investeringsbeslut. Det uppnås genom att informationen innehåller ett värde som är förutsägbart eller bekräftande. Ett förutsägbart värde innebär att värdet kan användas för att förutsäga framtida kassaflöden. Ett bekräftande värde innebär att informationen kan ge återkoppling avseende tidigare genomförda utvärderingar (IASB, 2018).

Med *verklighetstrogen representation* avses att redovisningsinformation är komplett, neutral och att den inte innehåller felaktigheter (Hartwig, 2018, s. 152). Redovisningen behöver, enligt kriteriet om verklighetstrogen representation, innehålla nödvändiga beskrivningar och förklaringar. Redovisningen ska innehålla neutralt återgiven information med beslut som är avvägda med försiktighet, samt information upprättad utan fel (IASB, 2018). Enligt Deegan (2017, s. 235) behöver redovisningsinformation kompletteras med nödvändiga beskrivningar för att den lättare ska förstås av läsaren. Neutraliteten uppfylls genom objektiva bedömningar och redovisningen får inte utformas i syfte att påverka externa intressenter i en viss riktning

(Hartwig, 2018, s. 153). Med avsaknad av fel avses att redovisningen inte ska innehålla uppenbara fel (Deegan, 2017, s. 236). Hartwig (2018, s. 153) menar att kriteriet avsaknad av fel avser huruvida processen med att fastställa värdet på tillgången har varit utan fel.

## **2.3. Tidigare forskning kring IAS 41 kopplat till relevans**

### **2.3.1. Framtida kassaflöden**

Argilés-Bosch et al. (2012), Ignat, Iatco, Ungureanu, Costuleanu och Athes (2014) samt Goncalves, Lopes och Craig (2017) beskriver att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde bidrar till relevant redovisningsinformation. Verkligt värde kan användas för att värdera relevanta ekonomiska händelser (Hitz, 2007). Även Ashford (2011) menar att värdering till verkligt värde, tillsammans med adekvata beslut, ger nödvändig och relevant finansiell information som kan användas som grund för korrekta utvärderingar om företagets eventuella finansiella risker och inkomster.

Värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde reflekterar företagets faktiska ekonomiska ställning bättre än värdering till anskaffningsvärde, något som i sin tur ökar relevansen (Alfarisyi, Diantimala, Yahya och Saleh, 2022). Hadiyanto, Puspitasari och Ghani (2018) och Barth (2006) beskriver att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde innebär att den finansiella informationen då blir förutsägbar och därmed relevant för investerares beslut. Argilés-Bosch et al. (2012) menar dock att det även finns kritiker som hävdar att verkligt värde som värderingsmetod bidrar till ineffektiva investeringsbeslut genom att vilseledande information kan produceras. Ashford (2011) menar vidare att det kan vara svårt att avgöra huruvida det rådande marknadsvärdet verkligen representerar det verkliga värdet. Wen-hsin Hsu, Liu, Sami & Wan (2019) visar i sin forskning att aktiepriset var informativt vid redovisning i enlighet med IAS 41. Detta, menar Wen-hsin Hsu et al. (2019), talar för att redovisningens kvalité gynnas vid tillämpning av IAS 41.

### **2.3.2. Värdeförändringar**

När biologiska tillgångar värderas till verkligt värde inkluderas orealiserade vinster och förluster, i form av värdeförändringar, i resultatet (Lefter & Roman, 2007, Argilés-Bosch et al., 2018 och Herbohn & Herbohn, 2006). Enligt Lefter och Roman (2007) ökar relevansen i redovisningen på så sätt eftersom investerare kan bedöma ledningens prestationer utifrån situationen på marknaden. När orealiserade vinster och förluster inkluderas i resultatet utgör

värdering till verkligt värde ett mer precist bedömningsverktyg avseende framtida ekonomiska fördelar för tillgångarna än genom värdering utifrån anskaffningsvärde (Argilés-Bosch et al., 2018). Penttinen et al. (2004) hävdar att den årliga förändringen i resultatet som värdering enligt IAS 41 bidrar till medför orealistiska svängningar i nettovinsten. Även Herbohn och Herbohn (2006) diskuterar de eventuella svårigheterna som uppstår då värdeförändringar inkluderas i resultatet när det gäller skog. Skog är biologiska tillgångar med en lång tillväxttid och de realiserade vinsterna kan då enligt Herbohn och Herbohn (2006) innebära en förväntan hos aktieägare på utdelning, medan vinsterna bygger på osäkra grunder och realiseras först många år senare. Alfariysi et al. (2022) beskriver vidare att föregående års värdeförändring av biologiska tillgångar påverkar företagets värde.

Ashford (2011) lyfter fram att värderingsmetoden om verkligt värde återspeglar redovisningen på ett verklighetstroget sätt genom att visa på värdets volatilitet givet förändringar på rådande marknad i relation till företagets verksamhet. Herbohn och Herbohn (2006) menar att volatiliteten för värdet av biologiska tillgångar är stor eftersom det kan påverkas av externa faktorer såsom exempelvis väder. Lefter och Roman (2007) hävdar att redovisning av värdeförändringar i resultatet leder till större volatilitet mellan de årliga resultaten vilket i sin tur bidrar till mer riskfyllda beslut. Hadiyanto et al. (2018) menar att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde medför flexibilitet vid värderingen och att denna flexibilitet ökar möjligheten att höja nettoresultatet. Detta antagande stöds av att Hadiyanto et al. (2018) i sin studie visade att verkligt värde tycks kunna leda till att företag rapporterar bland annat högre bruttovinst och nettoresultat jämfört med företag som redovisar till anskaffningsvärde. Argilés et al. (2011) menar dock att värderingsmetoden om verkligt värde inte har någon påverkan på vinstens volatilitet.

### **2.3.3. Aktiv marknad**

Enligt Elad (2004) och Hitz (2007) gynnas redovisningsinformationens användbarhet i de fall redovisade värden baseras på priser på en aktiv marknad priser på en aktiv marknad. Motståndare till värderingsmetoden om verkligt värde menar att pålitligheten av de värderade värdena kan ifrågasättas i de fall det saknas en aktiv marknad för den biologiska tillgången (Hitz, 2007; Hadiyanto et al., 2018). Argilés- Bosch et al. (2012) menar vidare att den främsta nackdelen med värdering till verkligt värde är att det ofta saknas en aktiv marknad för de biologiska tillgångarna som ska värderas. Penttinen et al. (2004) beskriver att skog som är klar att säljas kan värderas till verkligt värde efter marknadspriset samtidigt som nyplanterad, ung

och medelålders skog däremot är svårvärderad. Ashford (2011) och Bohusova, Svoboda och Nerudová (2012) beskriver att det kan vara svårt och komplext att bestämma värde för tillgångar som inte omsätts på marknaden. Lyon et al. (2021) hävdar att verkligt värde leder till att tillgångar kan värderas till sitt verkliga marknadsvärde vilket ger högst relevant information till intressenter. En förutsättning för att denna information ska vara relevant är att de antaganden och bedömningar som värderingen grundar sig i görs med jämna mellanrum och utan ledningens partiskhet (Lyon et al. 2021).

#### **2.3.4. Alternativa metoder för värdering**

Hadiyanto et al. (2018) menar att värdering till verkligt värde i stort förbättrar redovisningens kvalitet jämfört med värdering till anskaffningsvärde. Ignat et al. (2014) framhåller att IAS 41 föregicks av mycket debatt kring utformandet och att det fanns flera andra möjligheter till värdering. Till slut ansågs ändå att värderingsmetoden om verkligt värde reflekterar vinsten inom lantbruk på bästa sätt. Argilés och Slof (2001) menar att lantbrukets natur gör att värdering till anskaffningsvärde leder till svårigheter eftersom de biologiska tillgångarna förändras över tid, genom exempelvis tillväxt och utveckling.

Utöver detta beror kvantiteten av de biologiska tillgångarna inte heller enbart på inköp och försäljning utan det beror även på att tillgångarna fortplantas och dör (Argilés & Slof, 2001). Anhängare av standarden IAS 41 bedömer att verkligt värde bäst kan fånga upp de förändringar som beror på biologisk transformation. Dessa värdeförändringar anses av vissa i sin tur hjälpa till att förutsäga framtida ekonomiska fördelar (Ignat et al., 2014). Argilés-Bosch et al. (2018) framhåller att när biologiska tillgångar värderas till verkligt värde förbättras möjligheten att förutsäga framtida kassaflöden jämfört med värdering till anskaffningsvärde. Barth (2006) beskriver vidare att tillgångar som värderas till aktuellt och nuvarande ekonomiskt värde genererar användbar redovisningsinformation för intressenters beslut.

### **2.4. Tidigare forskning kring IAS 41 kopplat till verklighetstrogen representation**

#### **2.4.1. Kompletta redovisningsinformation**

Argilés et al. (2011) redogör för att metoden om verkligt värde genererar lika eller bättre möjlighet att förutsäga vinst jämfört med värdering till anskaffningsvärde. Det förklaras av att företag som använder metoden om verkligt värde redovisar ytterligare information om tillgångarna än de företag som använder anskaffningsvärde som metod. Ytterligare information



om biologiska tillgångar vid tillämpning av verkligt värde betraktas som mer meningsfull jämfört med värdering utifrån anskaffningsvärde (Argilés et al., 2011). Enligt Goncalves et al. (2017) blir redovisningsinformation mer relevant när företagen offentliggör ytterligare information om tillgångarna i större utsträckning.

Värden som baseras på framtida utsikter behöver förenas med beskrivningar om hur värdena har uppskattats samt en redogörelse för eventuella osäkerheter i bedömningen (Barth, 2006). Hitz (2007) menar att händelser som påverkar värderingen beskrivs mer exakt och ingående i redovisning då värderingen sker till verkligt värde. Intäkter som är en följd av värdering till verkligt värde innehåller mer information än transaktionsbaserade intäkter (Hitz, 2007). Herbohn och Herbohn (2006) observerar att informationen kring värderingen av, i detta fall, skog till verkligt värde, var begränsad i de flesta fall. De som däremot redovisade mer information angav exempelvis vilken diskonteringsränta som använts vid nuvärdesberäkning. De uppgav även i större utsträckning detaljer kring skogstillgångar, såsom ålder och område.

#### **2.4.2. Neutral redovisningsinformation**

Införandet av värderingsmetoden verkligt värde har sin grund i antagandet om att rådande marknadspriser kan användas för att objektivt förutsäga framtida kassaflöden (Elad, 2004; Hitz, 2007). När det inte finns några aktiva marknader för företagets tillgångar måste det verkliga värdet däremot uppskattas och detta ger möjlighet till såväl avsiktliga som oavsiktliga felbedömningar (Lyon et al., 2021). Lyon et al. (2021) menar att värdering till verkligt värde till stor del bygger på uppskattningar och för att redovisningen ska bli av god kvalitet krävs att uppskattningarna görs regelbundet och utan subjektivitet.

Den subjektivitet som dock finns i uppskattningarna gör att redovisning till verkligt värde har lägre nivå av verklighetstrogen representation jämfört med exempelvis kostnadsbaserad redovisning (Lyon et al., 2021). Även Argilés-Bosch et al. (2012) och Barth (2006) lyfter den kritik som framförts kring värderingsmodellen om verkligt värde och menar att den beskrivs som subjektiv, att den kan användas som grund för manipulation och att den genererar bristande pålitlighet i redovisningsinformation. Herbohn och Herbohn (2006) observerar exempelvis en betydande variation kring vilka antaganden som legat till grund för värderingarna. Även Goncalves et al. (2017) menar att värdering till verkligt värde kännetecknas av subjektivitet.

### **2.4.3. Avsaknad av fel**

Argilés och Slob (2001) framhåller att det finns en enkelhet i IAS 41 som förväntades leda till en förbättring när standarden infördes. IAS 41 förutsätter, menade Lefter och Roman (2007), att alla biologiska tillgångar kan värderas till verkligt värde på ett tillförlitligt sätt.

Argilés-Bosch et al. (2012) lyfter vidare fram att värdering till verkligt värde är en användbar metod då den enkelt kan appliceras i verksamheten och är enkel att förstå samt att den bidrar till färre fel i redovisningen. Däremot menar Elad (2004) och Goncalves et al. (2017) att värdering till verkligt värde kan vara komplex för redovisningsupprättare. Argilés-Bosch et al. (2012) kommer i sin studie fram till att användande av verkligt värde som värderingsmetod för biologiska tillgångar bidrar till fler korrekta beräkningar, bedömningar och beslut än vid tillämpning av värdering utifrån anskaffningsvärde. Den verklighetstroga representationen minskar däremot när företag inte på ett helt korrekt sätt lyckas förutse de faktorer som ligger till grund för uppskattningar (Lyon et al., 2021).

### **3. Metod**

*I detta kapitel beskrivs den vetenskapliga forskningsmetod som har tillämpats, de överväganden som har legat till grund för datainsamlingen samt hur empirin har bearbetats. Kapitlet avslutas med en redogörelse för studiens kvalitativa egenskaper och begränsningar.*

#### **3.1. Forskningsansats, forskningsstrategi och motivering till val av metod**

Studien bygger på en deduktiv forskningsansats då empiri har analyserats i förhållande till en specifik referensram (Bryman & Bell, 2017, s. 43; Patel & Davidson, 2019, s. 26). Studien fokuserade på att analysera data i form av beskrivningar utifrån individens perspektiv (Bryman & Bell, 2017, s. 94; Olsson & Sörensen, 2011, s. 102). Med det som bakgrund bedömdes studien ha ett tolkande och interpretativt perspektiv (Bryman & Bell, 2017, s. 49) och en kvalitativ forskningsstrategi framstod därmed som väl lämpad för att besvara studiens syfte (Bryman & Bell, 2017, s. 372).

En stor andel av tidigare forskningsstudier som det har tagits del av inför denna studie är av kvantitativ natur, exempelvis Alfarisyi et al. (2022), Argilés et al. (2011) och Wen-hsin Hsu et al. (2019). Det har varit centralt i studien att undersöka studiens forskningsfråga utifrån redovisningsupprättares perspektiv och kontext där beskrivningar från det verkliga arbetet utgör grund för studiens syfte. Det bedömdes som viktigt att upptäcka företeelser och tolka människors livsvärld (Patel & Davidson, 2019, s. 133) utifrån den kontext där skogsbolagen verkar och "se världen med undersökningspersonernas ögon" (Bryman & Bell, 2017, s. 384, 386). Denna studie har en kvalitativ ansats för att belysa redovisningsupprättares syn på och erfarenhet av IAS 41 med hjälp av beskrivningar och förklaringar, vilket enligt Bryman och Bell (2017, s. 386) kännetecknar kvalitativ forskning. Den kvalitativa metoden väntas i denna studie bidra till detaljerad information och en djupare analys av studiens frågeställning på ett sätt som den kvantitativa metoden inte kan bidra med.

#### **3.2. Datainsamlingsmetod**

Semistrukturerade kvalitativa intervjuer användes som datainsamlingsmetod. Bryman och Bell (2017, s. 452) framhåller att kvalitativa intervjuer ger intervjupersonen möjlighet att framföra det som denne anser är centralt. Kvalitativa intervjuer kan grovt delas in i ostrukturerade intervjuer och semistrukturerade intervjuer (Bryman & Bell, 2017, s. 451; Patel & Davidson, 2019, s. 104-105). Semistrukturerade intervjuer genomförs utifrån förberedda teman (Bryman & Bell, 2017, s. 453-454; Patel & Davidson, 2019, s. 105) och de är att föredra framför

ostrukturerade intervjuer om fler personer genomför intervjuerna eftersom intervjuerna då lättare kan jämföras (Bryman & Bell, 2017, s. 456). Att öka jämförbarheten mellan intervjuerna ansågs vara en anledning att genomföra semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer ger respondenterna utrymme att svara fritt och att utveckla sina svar. Det finns även möjlighet att ställa kompletterande frågor som uppkommer under intervjutillfället, vilket var av vikt för att kunna svara på syftet i den här studien (Bryman & Bell, 2017, s. 454).

### 3.2.1. Urval och urvalsstorlek

I studien har författarna haft för avsikt att undersöka hur väl värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde uppfyller de primära kvalitativa kriterierna ur redovisningsupprättares perspektiv. Det har därmed bedömts som nödvändigt att välja ut respondenter som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med upprättandet av redovisade värden för biologiska tillgångar enligt IAS 41. Det bedömdes att respondenten behöver ha sakkunskap i frågorna och insikt i de värderingsregler som framgår av IAS 41. I samband med förfrågan om deltagande i intervju fick respondenterna även en kort beskrivning av vad intervjuerna syftade till. På så sätt gavs en introduktion till ämnet och respondenterna gavs möjlighet att verifiera sin sakkunskap i ämnet. Det bidrog i sin tur till att lämpliga respondenter kunde väljas ut. Urvalet för datainsamlingen i denna studie är därmed baserad på ett antal uppställda kriterier (se figur 2) och respondenterna har aktivt valts ut utifrån deras relevans i förhållande till studiens forskningsfråga. Bryman och Bell (2017, s. 406) och Patton (2002, s. 230) beskriver det ovan nämnda som ett exempel på ett målstyrt och kriteriestyrt urval. Respondenterna representerar vidare fem olika svenska skogsbolag som tillämpar IAS 41. Upprättare i form av revisorer och personer involverade i värderingsprocessen vid företagen finns representerade bland respondenterna.

#### Figur 2. Studiens urvalskriterier

- Redovisningsupprättare (i form av representant från företag eller i form av revisor)
- Representerar ett skogsbolag som tillämpar IAS 41 för sitt skogsinnehav
- Insyn i värderingsprocessen
- Erfarenhet av IAS 41

**Tabell 1. Studiens respondenter**

Företag	Respondent	Roll i företaget	Datum för intervju	Intervjuns längd
Extern revisionsfirma	A	Revisor för Granskog AB	21 mars 2023	22 min
Granskog AB	B	Controller	20 april 2023	48 min
Extern revisionsfirma	C	Revisor för Tallskog AB	28 mars 2023	30 min
Tallskog AB	D	Ekonomichef	31 mars 2023	32 min
Extern revisionsfirma	E	Revisor för Björkskog AB och Bokskog AB	12 april 2023	1 h och 20 min
Björkskog AB	F	Ekonomiansvarig	14 april 2023	45 min
Extern revisionsfirma	G	F.d. revisor för Ekskog AB	27 mars 2023	35 min
Ekskog AB	H och I	Redovisningsspecialist och Skoglig analytiker	27 april 2023	38 min
Extern revisionsfirma	J	Revisor för Ekskog AB	17 april 2023	35 min
Bokskog AB	K	Ekonomichef	24 april 2023	60 min
<b>Summering</b>	<b>11 st respondenter</b>	<b>5 st skogsbolag</b>	<b>10 st intervjuer</b>	<b>7 h och 5 min intervjuetid</b>

Flera avvägningar har legat till grund vid bedömningen av studiens urvalsstorlek. I sammanhanget behöver det tydliggöras att det finns en handfull skogsbolag i Sverige som redovisar sina biologiska tillgångar enligt IAS 41. Tillgången till respondenter enligt ovan beskrivna kriterier har därmed varit begränsad. Något som också har varit avgörande för urvalsstorleken är i vilken utsträckning de tillfrågade respondenterna har ställt upp för intervju. Det har även beaktats, i enlighet med Bryman och Bells (2017, s. 413) beskrivning, att

urvalsstorleken ska generera en teoretisk mättnad samtidigt som den insamlade datan ska vara överskådlig och möjlig att analysera. Slutligen uppgick urvalsstorleken till tio intervjuer och elva respondenter.

### 3.2.2. Intervjuteman och formulerandet av frågor

Semistrukturerade intervjuer kännetecknas av att genomföras med hjälp av en intervjuguide där teman formuleras utifrån studiens syfte och forskningsfråga (Bryman & Bell, 2017, s. 454). Intervjuguiden ska illustrera de områden som intervjuaren har för avsikt att behandla vid intervjun och därtill ge utrymme för flexibilitet (Bryman & Bell, 2017, s. 459; Patel & Davidson, s. 107). I semistrukturerade intervjuer ska frågorna inte inskränka på respondentens möjlighet att utveckla sina svar. Frågorna ska därtill visa på alternativa synsätt och inte vara ledande. Det är dock viktigt att det finns tillräcklig precision i frågorna för att undersökningen ska kunna besvara forskningsfrågan samtidigt som frågorna inte ska vara för specifika (Bryman & Bell, 2017, s. 460). Detta beaktades vid utformandet av studiens intervjuguide och intervjufrågor.

Studiens forskningsfråga innefattar på vilket sätt värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde medför att redovisningsupprättare betraktar värdena som relevanta och verklighetstroga. I intervjuguiden (se bilaga 1) har därför följande teman formulerats. De *inledande frågorna* gav en allmän bakgrund om respondentens yrkeserfarenhet relaterat till IAS 41. Frågorna i temat *värdering* riktas till respondenter som arbetar i företaget och syftar till att utröna det praktiska tillvägagångssättet vid värdering av biologiska tillgångar. I temat *revision* har det formulerats frågor som riktar sig till revisorer. Frågorna i det temat syftar till att ge ökad förståelse för vad som ligger till grund för granskning av redovisade värden när biologiska tillgångar har värderats till verkligt värde. Frågorna inom värdering och revision bidrog till att illustrera en bakgrund till respondentens yrkeserfarenhet med koppling till värdering av skog enligt IAS 41. I temat *allmän syn på värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde* formulerades frågor som syftar till att undersöka respondenternas generella syn på värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde. Detta tema bidrog även till att belysa eventuella styrkor och svagheter med värderingsmetoden. Vidare syftade frågorna i temat *kvalitet* till att ta reda på, utifrån respondentens perspektiv, hur redovisade värden till följd av IAS 41 uppfyller de primära kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation. Frågorna har sin utgångspunkt i de begrepp som i sin tur definierar de båda kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation och som framgår av studiens referensram. Frågorna i detta tema väntades bidra

till att rama in studiens forskningsfråga. Det avslutande temat syftade till att generera data som inte fångats in i ovanstående teman.

### **3.2.3. Intervjuernas genomförande**

Respondenterna gavs möjlighet att välja formen för intervjun vilket resulterade i att samtliga intervjuer genomfördes digitalt via video. Genom att ge respondenterna valfrihet gällande formen av intervjun kunde det säkerställas att respondenten blev intervjuad i en trygg miljö, något som Bryman och Bell (2017, s. 461) beskriver som en förutsättning för att intervjun ska bli lyckad. En annan fördel med att genomföra intervjuerna digitalt var att intervjuerna kunde genomföras trots att urvalet av respondenter befann sig på stora geografiska avstånd i förhållande till intervjuaren. Enligt Bryman och Bell (2017, s. 623) är det ett exempel på en av de främsta fördelarna med att genomföra kvalitativa intervjuer digitalt. Därutöver gör Bryman och Bell (2017, s. 623) gällande att tekniska problem utgör det främsta hindret med intervjuer som genomförs digitalt. Det är något författarna till denna studie har beaktat genom att säkerställa tillgång till god internetkvalitet vid tidpunkten för intervjun.

Intervjuguiden testades vid den första intervjun. Där lades det särskild vikt vid att notera hur frågorna togs emot och om de genererade den datainsamling som frågorna syftade till. Det kunde säkerställas att den tekniska funktionaliteten vid intervjun fungerade på ett ändamålsenligt sätt. Efter den första intervjun kunde det dock konstateras att flera av frågorna som formulerats inte togs emot på det sätt som förväntades och de bidrog inte till datainsamlingen på ett tillfredsställande sätt. Frågorna i intervjuguiden kunde därmed ses över och preciseras ytterligare inför de nästkommande intervjuerna. Efter den första intervjun raderades flera frågor i intervjuguiden och några frågor fick nya formuleringar för att de bättre skulle kunna extrahera väsentliga data från intervjuerna.

På grund av tidseffektiva skäl genomförde författarna till denna studie intervjuerna individuellt. Det genomfördes en intervju med respektive respondent. Intervjuerna spelades in och transkriberades i sin helhet. Genom att spela in intervjuerna gavs utrymme till fokus på samtalet mellan intervjuaren och respondenten vilket skapade ett gott samspel mellan de båda parterna (Bryman & Bell, 2017, s. 465). Det faktum att intervjuerna spelades in bidrog även till att intervjuaren inte blev distraherad (Bryman & Bell, 2017, s. 466) och denne kunde fokusera på att ställa frågor, analysera respondenternas svar och formulera uppföljande frågor vid behov. Flexibiliteten i intervjun kunde därmed upprätthållas (Bryman & Bell, 2017, s. 467). Genom

att transkribera intervjuerna i sin helhet kunde det säkerställas att datamaterialet inte blivit präglat av intervjuarens värderingar och beslut innan datamaterialet kommit den andre författaren tillhanda. Därtill bidrar en fullgjord transkribering till att möjliggöra en djupare och mer ändamålsenlig analys av datamaterialet samt att undanröja eventuella invändningar om subjektivitet i datainsamlingen (Bryman & Bell, 2017, s. 465).

### **3.3. Empiribearbetning**

Studiens empiriska data analyserades genom tematisk analys. Bryman och Bell (2017, s. 556) framhåller att tematisk analys är ett heterogent tillvägagångssätt och syftar till analyser med olika utgångspunkter. Patel och Davidson (2019, s. 150) och Patton (2002, s. 432) menar att det inom den kvalitativa forskningen sällan finns färdiga rutiner att följa, vilket innebär att forskare utformar egna varianter av kvalitativ metod. Dock kan konstateras att ett vanligt tillvägagångssätt vid analys av kvalitativa data är identifiering av teman i den insamlade empiriska datan (Bryman & Bell, 2017, s. 556).

Vid kvalitativ metod är det möjligt att analysera datamaterialet löpande, parallellt med datainsamlingen (Olsson & Sörensen, 2013, s. 131). Det ger möjlighet att hitta svagheter eller komma på nya idéer i direkt anslutning efter en intervju (Patel & Davidsson, 2019, s. 151). Detta arbetssätt praktiserades i denna studie genom att empiriska data insamlad genom intervjuer bearbetades löpande under den period ytterligare intervjuer genomfördes. Genom att bearbeta den empiriska datan löpande kunde svagheter identifieras och nödvändiga justeringar i frågorna aktualiseras innan nästa intervju genomfördes. Något som också blev tydligt vid praktiserandet av detta arbetssätt var hur intervjuerna fortlöpande kunde planeras strategiskt för att gynna datainsamlingen på bästa sätt.

Den insamlade datan analyserades genom att materialet först bröts ned i koder som sedan indelades i kategorier och som i sin tur bildade teman (se tabell 2). Eftersom studien har en deduktiv forskningsansats har koder, kategorier och teman formulerats utifrån begrepp som identifierades i studiens referensram. Kodningen av alla intervjuer genomfördes först individuellt och därefter jämfördes och diskuterades de koder som var och en av författarna till denna studie hade kommit fram till. Diskussionen om respektive kodning mynnade ut i en gemensam tolkning av datamaterialet. Mot den bakgrunden formulerades och skapades det slutliga resultatet.



**Tabell 2. Kodschema**

Koder	Kategori	Tema
Företagets tillvägagångssätt vid värdering - praktiskt		Värdering av skog enligt IAS 41
Framtida försäljning Rättvisande bild Investeringsbeslut	Framtida kassaflöden	Relevans
Volatilitet Orealiserade vinster och förluster	Värdoförändringar	
Befintliga transaktioner	Aktiv marknad	
Anskaffningsvärde	Alternativa metoder för värdering	
Komplett Upplýsningar	Komplett redovisningsinformation	
Objektivitet Subjektivitet Försiktighet	Neutral redovisningsinformation	
Komplexitet Osäkerhet	Avsaknad av fel	

### 3.4. Forskningsetik

Enligt Bryman och Bell (2017, s. 141) ska forskning bedrivas med hänsyn till en rad etiska aspekter. I denna studie formulerades ett informationsblad (se bilaga 2) där det framgick bland annat på vilket sätt datainsamlingen tas om hand samt information om samtycke till deltagande i studien. Respondenterna fick del av informationen tillsammans med frågorna inför intervjun och samtycket verifierades därefter muntligt i samband med intervjun. Vid intervjun tillfrågades respondenterna om de samtyckte till att intervjun spelades in. På så sätt har samtyckeskravet och informationskravet beaktats (Bryman & Bell, 2017, s. 151; Vetenskapsrådet, 2002, s. 7 och 9). Även kravet om konfidentialitet har beaktats i denna studie genom att obehöriga inte har åtkomst till inspelade intervjuer, transkriberad text och annan dokumentation som hör till datainsamlingen och som innehåller uppgifter om deltagarna i studien (Bryman & Bell, 2017, s. 141; Vetenskapsrådet, 2002, s. 12).

Kravet om anonymitet kommer till uttryck i studien genom att samtliga deltagande företag och respondenter i studien har anonymiserats i sammanställningen som framgår av Tabell 1. Företagsnamnen har fingerats och respondenternas roll i företaget är angivet på en övergripande nivå (Bryman & Bell, 2017, s. 141). Några falska förespeglningar har inte förekommit i studien då deltagarna öppet och transparent har fått information om undersökningen och de har fått möjlighet att ställa frågor till författarna som författarna har besvarat utan inspel av falska förespeglningar (Bryman & Bell, 2017, s. 141). I något fall har även deltagare valt att ta del av studien under arbetets gång för att kontrollera att de känner sig bekväm med sitt deltagande.

### **3.5. Studiens kvalitet och begränsningar**

Bryman och Bell (2017, s. 380) beskriver att kriterierna *trovärdighet* och *äkthet* har formulerats för att anpassas till kvalitativa studier. Trovärdigheten består av tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering. Tillförlitligheten kan stärkas genom bland annat triangulering (Bryman & Bell, 2017, s. 381). Att använda sig av olika personer som olika datakällor är ett sätt att använda triangulering (Olsson & Sörensen, 2011, s. 98; Patel & Davidson, 2019, s. 135). Triangulering i denna studie bestod i att intervjuer genomfördes med olika personer verksamma i olika företag. Därutöver fick två utomstående personer med viss kunskap inom det företagsekonomiska ämnet ta del av frågorna innan intervjuerna påbörjades. De fick möjlighet att uttala sig om frågorna och lämna synpunkter som sedan togs om hand. Det är ett tillvägagångssätt som enligt Bryman och Bell (2017, s. 459) också stärker studiens tillförlitlighet.

Det kan finnas problem med att överföra (Bryman & Bell, 2017, s. 380) de resultat som kommer fram i en kvalitativ studie till en annan kontext från än den datainsamlingen har sitt ursprung i (Bryman & Bell, 2017, s. 393). Det finns grund för den kritiken i den här studien genom att de svar och slutsatser som kommit fram i studien endast kan hänföras till de respondenter som har deltagit i studien. Slutsatserna representerar således de redovisningsupprättare som har deltagit i studien i synnerhet och inte redovisningsupprättare i allmänhet.

Bryman och Bell (2017, s. 394) lyfter även att det kan finnas bristande transparens i kvalitativa studier gällande beskrivning av hur studien har genomförts. Det relaterar till kriteriet om pålitlighet när det kommer till kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2017, s. 380). Denna studie

bidrar till pålitlighet genom sammanställningen (se Tabell 1) där bland annat intervjuernas längd framgår samt i andra delar då tillvägagångssättet för kodning beskrivs utförligt.

Kvalitativa studier kan beskrivas som subjektiva och därmed svåra att replikera (Bryman & Bell, 2017, s. 393), vilket kan kopplas till kriteriet om konfirmering (Bryman & Bell, 2017, s. 380). Subjektiviteten återspeglas av att forskningens innehåll till stor del beror på den enskilde forskarens uppfattning och tolkning av data. Denna studie kan i viss mån undanröja sådan kritik då studien är en produkt av två författare där båda författarna har fått komma till tals och en gemensam uppfattning och tolkning av datamaterialet har kommit till stånd.

Äkthet som kvalitetskriterium innefattar ett antal kriterier som enligt Bryman och Bell (2017, s. 383) inte har fått något stort inflytande. Ett av äkthetskriterierna som dock anses viktigt kopplat till denna studie är frågan om rättvis bild. Det handlar om att huruvida en undersökning ger en tillräckligt rättvis bild av de åsikter och uppfattningar som finns inom den grupp som studeras. Under denna studie har detta i största mån säkerställts genom att kontakta flera olika företag och revisorer med erbjudandet att delta i studien. I studien presenteras även vilka roller respondenterna har och därmed vilka yrkesgrupper dessa resultat kan tänkas representera.

Intervjuerna genomfördes individuellt vilket kan ha haft såväl negativ som positiv inverkan på studien. Om författarna till denna studie hade genomfört intervjuerna tillsammans hade det kunnat bidra till fler uppföljande frågor vid intervjuerna. Att genomföra intervjuerna individuellt kan å andra sidan ha bidragit till att kontakten mellan respondenten och intervjuaren hamnade i fokus och inte påverkades av den redan etablerade relationen mellan författarna av studien. Datamaterialet är först kodat individuellt och därefter har författarna tagit del av varandras kodning för vidare diskussion och på så sätt kommit överens om en gemensam tolkning av datamaterialet. Bryman och Bell (2017, s. 380) menar att det stärker studiens interna validitet och som vid kvalitativ forskning kan jämföras med studiens tillförlitlighet. Syftet med kvalitativ metod är bland annat att upptäcka företeelser och tolka människors livsvärld (Patel & Davidson, 2019, s. 133). Det faktum att båda författarna utan att påverkas av varandra har gjort sina tolkningar av den empiriska datan kan ha ökat möjligheten att upptäcka företeelser och tolka materialet utan att styras av varandra. Det gav också möjligheten att stämma av att tolkningarna överensstämde, vilket till viss del kunde undanröja svagheten med att enbart en person deltagit i intervjun. I de fall kodningen inte överensstämde, gav den efterföljande diskussionen möjlighet för författarna att belysa datan ur olika perspektiv.

En möjlig invändning mot denna studie är att längden på intervjuerna som har genomförts skiljer sig åt. I sammanhanget behöver det tydliggöras att intervjuernas längd har påverkats av flera faktorer. Exempel på en sådan faktor är respondentens bekvämlighet och villighet att lämna uttömmande svar utifrån intervjuarens frågor. I takt med att intervjuerna genomfördes blev också intervjuaren mer bekväm i att ge utrymme för tystnad i samtalet då det bedömdes att tystnaden och möjligheten att få tala ostört ofta bidrog till mer reflekterande och uttömmande svar. Därutöver har intervjuernas längd påverkats av respondenternas respektive kunskap och intresse för ämnet i studien. Trots intervjuernas längd har samtliga intervjuer genomförts mot bakgrund av de formulerade frågorna och respondenterna har givits utrymme att lämna uttömmande svar. Samtliga intervjuer har genererat väsentliga och relevanta data vilket tyder på att den invändning som möjligen kan riktas mot intervjuernas längd i denna studie i viss mån kan avhjälpas genom antalet intervjuer och respondenter i studien.

## **4. Resultat**

*I detta kapitel redogörs för de resultat som har kommit fram i intervjuerna. Resultatet inleds med en presentation av hur värderingen går till i de företag som ingår i studien. Därefter följer resultaten utifrån de primära kvalitativa kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation. I studiens referensram identifierades teman och begrepp inom respektive kriterium som vidare låg till grund för den tematiska analysen. De teman som identifierades där utgör grund för dispositionen i detta kapitel.*

### **4.1. Värdering av skog enligt IAS 41**

I intervjuerna framkom att skogsbolagen värderar biologiska tillgångar på likartat sätt. Först ligger marknadsvärdet till grund för värderingen av hela skogsfastigheten inklusive mark och de växande träden. De växande träden är biologiska tillgångar och värderas enligt IAS 41 och marken värderas till verkligt värde enligt en annan standard. I flertalet intervjuer framgick att marknadsvärdet genereras genom att transaktionsdata hämtas från externa värderingsföretag. Utifrån detta beräknas ett genomsnittligt pris baserat på de senaste årens transaktioner. I några intervjuer framkom även att extremvärden exkluderas ur denna statistik. Marknadstransaktioner gällande fastighetsförsäljningar i de geografiska områden där företaget äger skog används. Den stående volymen skog som ägs av företagen multipliceras med försäljningspriserna i motsvarande geografiska områden. Empirin visade att hela skogstillgångarna har värderats till marknadspris de senaste åren. Tidigare värderades marken till anskaffningsvärde.

Bolagen använder därefter en intern kassaflödesmodell för att fördela värdet mellan biologiska tillgångar och mark. Det görs antagande och beräkningar av vad framtida kassaflöden kommer att vara och de diskonteras sedan tillbaka till ett nuvärde. Detta värde är således hänförligt till de växande träden, de biologiska tillgångarna, enligt IAS 41. Värdet för de biologiska tillgångarna räknas bort från det totala värdet på skogstillgångarna och residualen tillfaller sedan markvärdet. I denna kassaflödesmodell för att värdera de växande träden ingår många parametrar, antaganden och osäkerheter, vilket flera av respondenterna beskrev.

### **4.2. Relevans**

#### **4.2.1. Framtida kassaflöden**

Verkligt värde ska bidra till att reflektera en rättvisande bild av de biologiska tillgångarna. Flera av respondenterna menade att värdet blir relevant eftersom det ger en rättvisande bild samtidigt

som det finns respondenter som ställde sig frågande till det. Vidare beskrevs det verkliga värdet som relevant eftersom det, utifrån kända fakta vid tidpunkten för värderingen, kan förutsäga framtida kassaflöden och att det reflekterar ett värde som skogen väntas inbringa vid försäljning i framtiden. Respondent D beskrev det på följande sätt:

Där har vi väldigt bra kontroll också över hur skörden ser ut framåt. Den bygger på sofistikerade analyser av vårt bestånd och vår kommande tillväxt. Givetvis kan saker hända med klimatförändringar, insektsangrepp eller så. Men det finns också sådana parametrar inbyggda i det här så att jag skulle säga att kassaflödet är med all rimlig säkerhet.

Det beskrevs att värdet därmed är relevant för investeringsbeslut. En respondent menade att det inte går att ange det verkliga värdet exakt, men att det ger en god fingervisning på ett ungefärligt värde. Skogsbolagen tillämpar metoden om verkligt värde på liknande sätt och det medför att jämförbarheten ökar vilket beskrivs som positivt för värdets relevans. Vidare beskrevs att värdet blir korrekt då det återspeglar ett marknadsvärde för hela skogsfastigheten, inklusive både mark och växande träd. I de fall de växande träden värderas till sitt nuvärde utifrån att de ingår i det bedrivna skogsbruket bedöms inkomster, kostnader och kalkylränta som rimliga. Värderingen är vidare baserad på prognoser om framtida avverkning som omprövas kontinuerligt.

Det fanns respondenter som menade att värdet inte återspeglar vad en verklig köpare skulle betala. En annan respondent menade att det inte är klarlagt att värderingen blir relevant till den grad att den hjälper analytiker att förstå skogsbolagen. Det framhölls av några respondenter att det verkliga värdet främst blir relevant ur ett investeringsperspektiv när det kommer till noterade skogsbolag. I de fallen fungerar verkligt värde som en konsumentupplysning och i fråga om noterade skogsbolag är det svårt för investerare att skaffa sig en uppfattning om skogens värde utan ett verkligt värde. Vidare beskrevs att det är svårt att utifrån enskilda transaktioner bedöma ett verkligt värde för stora skogsinnehav.

#### **4.2.2. Värdeförändringar**

Värdering till verkligt värde medför volatilitet i resultatet genom värdeförändringar. Det fanns respondenter som menade att aktuella värdeförändringar inte kommer att realiseras i praktiken, något som exemplifierades av respondent C på följande sätt.

En annan nackdel är som en del kanske upplever, det är att det blir volatilitet i resultaträkningen. Det som är den löpande verksamheten kommer inte fram riktigt lika tydligt utan resultaträkningen och balansräkningen då påverkas av värdeförändringar som egentligen, ja

kanske inte kommer realiseras. Det kan bara vara marknaden som... Ja men ta, [så] som [det] har varit under 2022. Då steg priserna på skogsfastigheter i vissa delar av landet kanske ni känner till. Vilket berodde på att en aktör köpte väldigt mycket och betalade överpris. Och sedan har den aktören slutat köpa och då går priset ner igen och då är frågan, hur mycket ska man låta det återspeglas i värdet. Det är en svår fråga.

Majoriteten av respondenterna lyfte fram att det är viktigt med relativt stabila antaganden över tid och en relativt stabil diskonteringsränta för att undvika att resultatet fluktuerar år för år. Det har att göra med att värderingen sträcker sig långt in i framtiden, närmare 100 år, och att svängningarna därmed inte kommer att vara stora på lång sikt. För att undvika för stora svängningar i värderingen använder skogsbolagen ett genomsnittligt värde av den inhämtade datan och diskonteringsräntan som ligger till grund för värderingen. När värdet inte tillåts att fluktuera alltför mycket blir det lättare för intressenter att göra egna beräkningar på värdet och avkastningskravet påverkas inte i så stor utsträckning av externa faktorer. Samtidigt hade en respondent åsikten att det skulle vara mest korrekt att använda det teoretiskt korrekta avkastningskravet och låta värdet gå upp och ner i takt med avkastningskravets svängningar.

#### **4.2.3. Aktiv marknad**

Det framgick att skogsbolagen i studien värderar hela skogsfastigheten till verkligt värde med hjälp av marknadsvärde. Det bedömdes vara en robust och pålitlig metod som skulle tas emot väl av aktiemarknaden. Skogsfastighetens totala värde är ett viktigt värde eftersom det medför ett riktigt utfall i balansräkningen och det ger en bra bild av vad fastigheten är värd och skogsbolagets egna kapital. Fördelningen mellan den växande skogen och marken är inte viktig för analytiker, menar en respondent som beskriver att det totala värdet för hela skogsfastigheten blir intressant och relevant för analytikerna. Det fanns respondenter som menade att det totala värdet inkluderar fastighetsförsäljningar där privatpersoner värdesätter annat än de växande träden som exempelvis känslan av att äga skog. Flera respondenter beskrev att det verkliga värdet för hela skogsfastigheten bestäms utifrån befintliga transaktioner på en aktiv marknad. Värderingen beskrevs som stabil och träffsäker till följd av att den grundar sig på marknadsstatistik från ett antal år. Flera respondenter menade att värdet på så sätt blir relevant.

I alla intervjuer framgick att de växande träden, de biologiska tillgångarna, är de som redovisas enligt en kassaflödesmodell. De värderas till vad företaget tror att de växande träden kommer att kunna inbringa vid försäljning i framtiden. Det görs även en bedömning av vilken tillväxt träden kommer att ha och vilka kostnaderna kommer att vara för att avverka.

#### **4.2.4. Alternativa metoder för värdering**

Respondenterna lyfte dock också fram flera olika alternativa metoder för värdering av biologiska tillgångar. Enligt respondenterna finns det både för- och nackdelar med de alternativa metoderna som lyftes fram. Ett alternativ som framkommer av studien är att värdena tillåts att gå upp och ned i takt med det teoretiska avkastningskravet. En respondent uttryckte att en sådan åtgärd hade reflekterat en mer korrekt värdering. En fullständig kassaflödesredovisning är ett annat exempel på alternativ värdering som kommer fram i studien. Det fanns respondenter som menade att en sådan metod hade talat om vad skogen verkligen är värd samtidigt som det är förenat med ett alltför omfattande arbete. Ytterligare ett alternativ som beskrevs är att använda det värde som marknaden är beredd att betala och att låta fördelningen mellan skog och mark ha mindre betydelse. Det hade förenklat värderingen för skogsbolagen. Slutligen beskrevs alternativet att värderingen helt skulle kunna baseras på nuvärdesmetod. Intressenter skulle då ha möjlighet att göra sina egna värderingar om skogsbolagen gjorde egna nuvärdeskalkyler av skogsinnehavet och presenterade dem öppet.

Respondenterna lyfte också fram en alternativ värdering i form av att värdera skog till dess anskaffningsvärde. Det innebär att årligen redovisa resultat från intäkter när skogen skördas och att låta värdeförändringar på den växande skogen och marken förbli oredovisade. Det skulle dock generera ett för lågt värde utifrån att skogsinnehavets värde ska öka över tid. Värdering till anskaffningsvärde är således ett exempel på en försiktig värdering som ger sämre information och det skulle inte avspegla skogens värde på ett relevant sätt. Värdering till verkligt värde ger därför en bättre uppskattning av värdet än värdering till anskaffningsvärde. Det beskrivs också att värdering till anskaffningsvärde kan medföra att dolda värden inte framkommer i redovisningen och att skillnaderna i värderingen därför kan bli stor.

### **4.3. Verklighetstrogen representation**

#### **4.3.1. Komplet redovisningsinformation**

Det framkom i studien att skogsbolagen följer de upplysningskrav som finns i rekommendationen till IAS 41. Det ansågs viktigt att värdering och de ställningstaganden som finns i värderingen beskrivs i årsredovisningen eftersom värdering av skog anses vara komplex. Respondent G gav följande exempel.

Nej, men det vet alla som tittar i en kristallkula som ligger hundra år bort att det är rätt svårt.

Och ju svårare någonting är, desto viktigare är att det är dokumenterat att det finns liksom en



väldokumenterad story bakom antagandet. Hur har man kommit fram till detta? Så att det inte är bara en siffra som är gripen ur luften.

I intervjuerna framkom vidare att upplysningar kring värdering är nödvändiga för att den ska vara förståelig. I fråga om en så viktig post som biologiska tillgångar ansågs det viktigt att tala om hur värderingen har gått till, vad som legat till grund för siffrorna samt vilka osäkerheter och risker som finns. Informationen kring antaganden och beräkningar är en viktig del i årsredovisningen för att utomstående ska kunna analysera och värdera ett bolag. De behöver ta del av upplysningar kring hur värdering har gjorts för att kunna göra egna antaganden och beräkningar. Informationen innebär vidare att läsaren kan göra en bättre bedömning av företagets verklighet vid en eventuell investering. Årsredovisningen blir således ett viktigt forum för att förklara värdet för intressenter och skapa tilltro till det. Verkligt värde beskrevs av ett antal respondenter som svårt att förstå när det är fråga om kassaflöden under lång tid. I flera intervjuer påtalade respondenterna att det krävs kunskap och förståelse för de osäkerhetsfaktorer som finns vid värdering av skog för att kunna förstå värderingen.

#### **4.3.2. Neutral redovisningsinformation**

Vid värderingen av biologiska tillgångar görs många bedömningar, vilket framgick under intervjuerna. Det fanns respondenter som menade att det alltid förekommer en viss subjektivitet i värderingen. Bland annat fanns åsikten att det är svårt att beskriva värderingen som neutral eftersom den grundar sig på företagsledningens bedömningar. Denna uppfattning delades av fler respondenter, där respondent E illustrerade det på följande sätt.

Företagsledningen kan göra egna bedömningar och den är då känslig för om företagsledningen är bias åt det ena eller andra hållet. Men i och med att det framförallt i de stora bolagen, det är ...transparent. Du ser vilka priser per kubik de använder. Man ser hur det slår i resultaträkningen, man ser hur värdeförändringen på mark rör sig mellan bolagen. Rör det sig ungefär lika mycket så vet man att de gör ungefär likadant. Skulle någon sticka iväg. Ja, det blir ju direkt en skur av frågor.

Dock lyfte ett par respondenter att värdering till verkligt värde blir neutralt trots att det görs antaganden. Denna neutralitet styrks, enligt några respondenter, genom att årsredovisningen innehåller en känslighetsanalys för att visa hur förändringar i antaganden väntas påverka värdet. Antaganden gällande inflation och räntor kan få stor betydelse och ge stor effekt på värdet.

Vikten av att få in så mycket objektivitet som möjligt i antagandena lyftes under flera intervjuer. Flertalet respondenter påtalade att en del av den data som används vid värderingen härstammar från externa parter. De externa parter som nämndes var branschorganisationer, värderingsinstitut, data på faktiska transaktioner samt kostnadsbedömningar baserade på extern kunskap om hur träd fungerar. Några respondenter tyckte att värdet på hela skogsfastigheten kunde beskrivas som neutralt då värdet tas in från externa parter utan att företaget gör egna ändringar. Extern data kan användas för att kontrollera företags egna värderingar men också för att jämföra företag och på så vis öka neutraliteten. Det framkom även att företag och revisorer kan jämföra sina antaganden kring exempelvis diskonteringsräntan med andra skogsbolag för att bedöma rimligheten i antagandena.

Det påtalades även i intervjuerna att det genomgående under värderingsprocessen pågår en intern kontroll genom att många personer är involverade och granskar varandras arbete. Det i sig bidrar till att minska risken för att värderingen blir snedvriden. Vidare är det möjligt att kontrollera om värderingen har blivit manipulerad. I ett av företagen uppgavs att de genomför löpande inventeringar av skogen för att säkerställa datakvalitet i den data som företaget tar in i sin värderingsprocess. Det framhölls vara viktigt att ständigt kontrollera parametrarna i värderingen och att omvärdera dem kontinuerligt. Vidare lyftes fram att revisorer kan använda sig av tredje part för att bekräfta att företagets värdering står sig i förhållande till en extern värdering. Även antaganden om diskonteringsränta för nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden kan verifieras av tredje part. Flera respondenter menade att revisorer fungerar som en kvalitetsfunktion eftersom de granskar värderingen och de antaganden som ligger till grund för värderingen.

De totala skogstillgångarnas värde baseras på transaktioner på marknaden vilket gör att detta värde blir objektivt återgivet, menar flera respondenter. Det underlättar för företag att utgå från observerbara data jämfört med att endast tillämpa en modell som bygger på antaganden om framtiden eftersom en sådan modell är mer subjektiv och komplicerad. Dock fanns åsikten att det blir en viss subjektiv bedömning av marknadspriset eftersom det sällan sker stora försäljningar av skog och statistiken bygger på många mindre försäljningar.

En respondent menade att försiktighet inte behöver beaktas eftersom det verkliga värdet ska återspegla en transaktion mellan villiga köpare och säljare, men detta till trots tenderar företag att värdera biologiska tillgångar åt det försiktiga hållet eftersom företaget inte vill behöva stå till svars för höga värden i framtiden. Det förekom en beskrivning av värderingen av den totala

skogstillgången som oförsiktig eftersom det är marknadsvärdet som ligger till grund för värderingen och eftersom världen är föränderlig går det inte att förutsäga vad som händer på marknaden. Det framkom också att det är viktigt med en viss försiktighet eftersom det är tveksamt om det går att sälja till ett pris som baseras på privata affärer. Flera respondenter menade dock att marknadsvärdering i sig reflekterar försiktighet. En respondent menade exempelvis att värdena behöver kunna intygas och enligt revisorerna fungerar marknaden för skogsfastigheter som tillräckligt intyg.

I en intervju menade respondenten att även om försiktighet inte finns med som krav i IFRS beaktas det i viss utsträckning genom att företagen redogör för osäkerhetsfaktorer i värderingen. Flertalet respondenter framhöll att värderingen kan beskrivas som mer eller mindre försiktig. Denna försiktighet beskrevs i termer av transparens, att marknadsvärdet kan baseras på ett genomsnitt och att företaget hela tiden stämmer av sina antaganden. Revisorer kontrollerar om värderingen kan anses vara realistisk och inte för optimistisk. Det framkom också att den uppskjutna skatteskulden är en säkerhet i redovisningen eftersom den aldrig kommer att behöva betalas. Bolaget kommer vid en eventuell försäljning att säljas som ett bolag och inte varje fastighet för sig. På detta sätt är eget kapital relativt försiktigt beskrivet.

#### **4.3.3. Avsaknad av fel**

Det beskrevs att det krävs en metod som innebär att det verkliga värdet kan anges säkert och att det inte finns någon exakt vetenskap om hur det verkliga värdet ska fångas. En respondent ansåg att värdet kan anses vara säkert, bland annat baserat på att värderingen av biologiska tillgångar bygger på en långsiktig plan med god kontroll över framtida skörd och på sofistikerade analyser av företagets bestånd och kommande tillväxt. Dock påpekade flera respondenter att det alltid finns ett visst osäkerhetsintervall i en värdering om verkligt värde och att det är spekulativt. Det hävdades att det krävs noggrannhet när värdena tas fram för att säkerställa rätt analyser och slutsatser. Parametrar som exempelvis risk för klimatförändringar eller insektsangrepp behöver beaktas vid värdering. En respondent menade att eftersom värderingen handlar om framtida kassaflöden är det egentligen bara gissningar och ingen kan veta hur det slutligen blir. Men det som presenteras i redovisningen ansågs vara baserat på företagets bästa gissningar. En respondent påpekade dock att det aldrig går att klargöra om beräkningarna är helt och håller rätt men det går att bedöma rimligheten. Exempelvis kan en värdeförändring som redovisas i resultatet bedömas utifrån sin rimlighet relaterat till externa faktorer. För revisorer är det viktigt att få en känsla för hur säkra företaget är i sin process och

hur de kvalitetssäkrar sig själva. Ett företag använder en separat kassaflödesmodell för marken för att kontrollera om värderingen av de rotstående träden är rimlig, vilket används som en extra kontroll.

Värdering till verkligt värde beskrevs som komplext och kräver mycket tid och arbete. En respondent preciserade att värderingen kräver kunskap och erfarenhet. Det innebär vidare att det även ställs mycket krav vid revisionen. De långa tidsserierna bidrar till att IAS 41 ansågs vara en komplicerad standard och eftersom skog har så lång omloppstid så finns det betydande osäkerheter inbyggt i värderingen. En respondent påpekade att denne anser att IAS 41 inte är skriven och anpassad för att användas vid långsamt växande skog. Ju längre avkastningsperiod som kassaflödesberäkningen avser, desto större hänsyn behöver tas till framtida osäkerhetsfaktorer, menade en respondent. Diskonteringsräntan innehåller i sin tur en mängd parametrar och antaganden och desto längre period vars kassaflöde som ska diskonteras till nuvärde, desto mer försiktighet behöver vidtas i vilken ränta som anges. Samtidigt menade en annan respondent att diskonteringen i metoden bidrar till att osäkerheten längre fram i tiden inte blir lika betydelsefull.

## 5. Diskussion

*I det femte kapitlet förs en analytisk diskussion om de empiriska resultaten i förhållande till studiens referensram. Dispositionen i detta kapitel följer den disposition som framgår av kapitel fyra. Kapitlet inleds således med den praktiska värderingen av skog. Därefter följer diskussionen utifrån de primära kvalitativa kriterierna om relevans och verklighetstrogen representation.*

### 5.1. Värdering av skog enligt IAS 41

Marknadsvärdet används vid värdering av hela skogsfastigheten inklusive mark och de växande träden. Därefter används ett genomsnittligt pris baserat på de senaste årens transaktioner i de geografiska områden som motsvarar de där företaget äger skog. Det innebär att det inte är frågan om ojusterade priser på aktiva marknader med identiska tillgångar som det skulle innebära vid nivå 1 enligt IFRS 13 (IASB, 2011, 76 §). Värderingen kan klassificeras enligt nivå 2 i IFRS 13, eftersom nivå 2 kan innebära att värdering baseras på noterade priser för *liknande* tillgångar på aktiva marknader eller på noterade priser för liknande eller identiska tillgångar på *icke* aktiva marknader. (IASB, 2011, 82 §).

Bolagen använder sedan en intern kassaflödesmodell för att värdera de biologiska tillgångarna, vilket innebär att de biologiska tillgångarna värderas med stöd av nivå 3 i IFRS 13 (IASB, 2011, 86 §). Detta innebär att värdet på de biologiska tillgångarna baseras på icke observerbara data i form av nuvärdet av framtida kassaflöden.

### 5.2. Relevans

#### 5.2.1. Framtida kassaflöden

Argilés-Bosch et al. (2012), Ignat et al. (2014) och Goncalves et al. (2017) beskriver att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde bidrar till relevant redovisningsinformation. Med relevans avses att värdet ska kunna förutsäga framtida kassaflöden (IASB, 2018) och Argilés-Bosch et al. (2018) menar att värdering till verkligt värde gör det möjligt att förutsäga framtida kassaflöden. Det bekräftas av empirin genom att flera respondenter beskriver att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde reflekterar ett värde som kan förutsäga framtida kassaflöden. Respondenterna anger att de upplever värdet som relevant av samma anledning. Hadiyanto et al. (2018) och Barth (2006) menar att den finansiella informationen blir förutsägbar och därmed relevant för investerares beslut. Det bekräftas av empirin genom

att det verkliga värdet, utifrån kända fakta vid tidpunkten för värderingen, kan förutsäga framtida kassaflöden och att det reflekterar ett värde som skogen väntas inbringa vid försäljning i framtiden. Respondenterna lyfter vidare fram att värdet därmed blir relevant för investeringsbeslut.

Enligt Ashford (2011), Alfarisyi et al. (2022) och Hitz (2007) bidrar verkligt värde till att nödvändig och relevant finansiell information kan användas som grund för korrekta utvärderingar om företagets ekonomiska ställning. Det stöds i studien genom att respondenterna lyfter fram att värdet blir relevant eftersom det ger en rättvisande bild av de biologiska tillgångarna och att värdet blir korrekt när hela skogsfastigheten återspeglar ett marknadsvärde. Argilés-Bosch et al. (2012) menar å andra sidan att vilseledande information kan produceras vid värdering till verkligt värde, vilket empirin också ger stöd till genom de respondenter som ställer sig frågande till att det verkliga värdet ger en rättvisande bild. Det finns även respondenter som menar att värdering till verkligt värde inte återspeglar vad en verklig köpare kan tänka sig att betala och att det inte är klarlagt att värderingen blir relevant till den grad att den hjälper analytiker att förstå skogsbolagen. Ashford (2011) beskrev att det är svårt att avgöra om marknadsvärdet utgör det verkliga värdet, vilket korresponderar med vad en respondent lyfte fram om att värdet ger en god fingervisning om ett ungefärligt värde men att värdet inte går att ange exakt.

Enligt Wen-hsin Hsu et al. (2019) blir aktiepriset mer informativt i redovisningen när IAS 41 tillämpas. Det knyter an till det som kommer fram i studien om att verkligt värde främst blir relevant gentemot investerare i noterade skogsbolag eftersom verkligt värde fungerar som en konsumentupplysning i de fallen.

### **5.2.2. Värdeförändringar**

Biologiska tillgångar som värderas till verkligt värde genererar orealiserade vinster och förluster i resultatet (Lefter & Roman, 2007, Argilés-Bosch et al., 2018 och Herbohn & Herbohn, 2006). Det bekräftas av flera respondenter som beskriver att värdering till verkligt värde medför volatilitet i resultatet på grund av värdeförändringar. Vad Argilés et al. (2011) framför om att verkligt värde saknar påverkan på vinstens volatilitet får inte stöd av empirin i den här studien. Lefter och Roman (2007) hävdar att redovisning av värdeförändringar leder till volatilitet i resultatet som i sin tur kan leda till riskfyllda beslut. Hadiyanto et al. (2018) menar exempelvis att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde medför möjlighet att höja nettoresultatet. Det finns vidare respondenter som menar att aktuella värdeförändringar inte

kommer att realiseras i praktiken, vilket hänger samman med Penttinen et al. (2004) samt Herbohn och Herbohns (2006) resonemang om att IAS 41 medför orealistiska svängningar i nettovinsten. Det framgår även av empirin genom att flera respondenter lyfter fram att värdet behöver vara relativt stabilt över tid och inte innefatta stora värdeförändringar. Detta kan åstadkommas genom att använda ett genomsnittligt värde på den inhämtade transaktionsdatan och diskonteringsräntan.

När orealiserade vinster och förluster inkluderas i resultatet blir värdering till verkligt värde ett precist bedömningsverktyg (Argilés-Bosch et al., 2018) för investerare vid bedömning av företagets prestation på marknaden (Lefter & Roman, 2007) samtidigt som företagets värde blir påverkat (Alfarisyi et al., 2022). Ashford (2011) delar synen att värdet återspeglas på ett verklighetstroget sätt när värdenas volatilitet, baserat på förändringar på marknaden relaterat till företaget, redovisas. En respondent anser att det skulle vara mest korrekt att använda det teoretiskt korrekta avkastningskravet och låta värdet gå upp och ner i takt med avkastningskravets svängningar. Dock uttrycker flera andra respondenter att när värdet inte tillåts att fluktuera allt för mycket blir det lättare för intressenter att utföra egna beräkningar. Herbohn och Herbohn (2006) menar att volatiliteten i värdet har sin grund i externa faktorer som exempelvis väder. Det är något även respondenterna belyser och på så sätt att när värdet kan hållas stabilt över tid blir avkastningskravet inte påverkat i så stor utsträckning av externa faktorer som exempelvis väder. Det visade sig i intervjuerna sammankopplat med att värderingen sträcker sig långt in i framtiden, och att svängningarna på så lång sikt inte kommer att vara stora.

### **5.2.3. Aktiv marknad**

Enligt Elad (2004) och Hitz (2007) blir redovisning användbar när värdering till verkligt värde sker utifrån priser på en aktiv marknad. En kritik som finns mot värdering till verkligt värde är att pålitligheten kan ifrågasättas då värderingen inte baseras på en aktiv marknad (Hadiyanto et al., 2018; Hitz, 2007). Av empirin framgår att skogsbolagen värderar hela skogsfastigheten utifrån befintliga transaktioner på en aktiv marknad. Flera respondenter framhåller att det verkliga värdet på så sätt kan förutsäga framtida kassaflöden stabilt och relevant. Lyon et al. (2021) hävdar att verkligt värde till marknadsvärde ger relevant information till intressenter, vilket bekräftas av empirin då det totala värdet för hela skogsfastigheten beskrivs som intressant och relevant för analytiker. En förutsättning för att informationen blir relevant är att de antaganden och bedömningar som ligger till grund för värderingen görs med jämna mellanrum

(Lyon et al. 2021), vilket får stöd av respondenter som uttrycker att parametrarna i värderingen omprövas kontinuerligt. Samtidigt uttrycker några respondenter att marknadsvärdet även innehåller andra värden. Marknadsvärdet baseras på privata fastighetsköp där privatpersoner exempelvis värdesätter känslan av att äga skog. Samtidigt beskrevs värdet som relevant då det baseras på marknadsstatistik från flera år.

Värderingen beskrevs som stabil och träffsäker till följd av att den grundar sig på marknadsstatistik från ett antal år. Flera respondenter menade att värdet på så sätt blir relevant. Penttinen et al. (2004) beskriver att träd som är redo att säljas kan värderas till marknadsvärde medan nyplanterad och ungskog är mer svårvärderad. Empirin visar att de växande träden, de biologiska tillgångarna, värderas enligt en kassaflödesmodell och inte baserat på en aktiv marknad. Ashford (2011) och Bohusova et al. (2012) menar att det kan vara svårt att värdera då det inte finns tillgång till en aktiv marknad. Att det ofta saknas en aktiv marknad för de biologiska tillgångarna beskrivs av Argilés- Bosch et al. (2012) som den främsta nackdelen med värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde.

#### **5.2.4. Alternativa metoder för värdering**

Hadiyanto et al. (2018) ger uttryck för att verkligt värde kan leda till att företag rapporterar bland annat högre bruttovinst och nettoresultat jämfört med företag som redovisar till anskaffningsvärde. Det knyter an till vad respondenter i studien uttrycker om att värdering av biologiska tillgångar till anskaffningsvärde genererar ett för lågt värde. Barth (2006) resonerar exempelvis kring att för att redovisningen ska vara användbar för intressenter behöver tillgångarna värderas utifrån aktuell och nuvarande ekonomisk situation. Enligt Ignat et al. (2014) kan verkligt värde fånga upp förändringar i de biologiska tillgångarna som beror på biologisk transformation och att värdet reflekterar vinsten inom lantbruk på ett bra sätt.

Respondenter i studien menar att värdering till anskaffningsvärde inte speglar skogens värde och att verkligt värde ger en bättre uppskattning av värdet än värdering till anskaffningsvärde, vilket ger stöd till det resonemang som Ignat et al. (2014) ger uttryck för. Därtill finns det respondenter i studien som pekar på att värdering till anskaffningsvärde medför sämre information och att det inte avspeglar ett relevant värde för skogen. Det har i sin tur anknytning till vad Ignat et al. (2014) beskriver om att värdeförändringar i värdet till följd av biologisk transformation, och som verkligt värde bidrar till att reflektera, kan hjälpa till att förutsäga framtida ekonomiska fördelar. Även Argilés-Bosch et al. (2018) menar att värdering till verkligt värde genererar förbättrade möjligheter till att förutsäga framtida kassaflöden. Argilés och Slof



(2001) menar att biologiska tillgångar genomgår förändringar som inte kan fångas upp genom värdering till anskaffningsvärde. Av intervjuerna framgick att marken tidigare värderats till anskaffningsvärde men att hela skogstillgångarna nu värderas till verkligt värde. Respondenterna anser att verkligt värde på ett bättre sätt kan fånga hela skogstillgångarnas verkliga värde. Det framkom en alternativ värderingsmetod att värdera hela skogstillgången till marknadsvärde utan att fördela värdet mellan mark och biologiska tillgångar. Samtidigt framkommer också förslaget att värdera hela skogstillgångarna med hjälp av kassaflödesmetod och inte marknadsvärde. Gemensamt för dessa förslag är att värderingen sker till verkligt värde.

### **5.3. Verklighetstrogen representation**

#### **5.3.1. Kompletta redovisningsinformation**

Enligt IASB behöver redovisningen, enligt kriteriet om verklighetstrogen representation, innehålla nödvändiga beskrivningar och förklaringar (IASB, 2018). Vidare anges i IAS 41 att upplysningar måste lämnas om de eventuella vinster och förluster som uppstår vid en första värdering till verkligt värde eller genom förändring av det verkliga värdet (IASB, 2021, 40 §). Av empirin framgår att skogsbolagen i studien följer de upplysningskrav som finns i IAS 41. Herbohn och Herbohn (2006) observerade stora olikheter i upplysningar kring värdering av skog och att de i de flesta fall var begränsade. Empirin påvisar däremot att respondenterna är överens om att det behövs ingående beskrivningar och upplysningar för att värderingen ska vara förståelig. Det anses vara särskilt viktigt då de biologiska tillgångarna är en viktig post i balansräkningen för de här bolagen. Barth (2006) menar att i de fall värdet baseras på framtida utsikter behöver siffrorna kompletteras med beskrivningar och redovisning av eventuella osäkerheter. Detta stöds av empirin där det beskrivs som viktigt att tala om vad som legat till grund för siffrorna och vilka osäkerheter och risker som finns.

Argilés et al. (2011) redogör för att metoden om verkligt värde ökar möjligheten att förutsäga vinst när ytterligare information redovisas. Även Goncalves et al. (2017) menar att redovisningsinformationens relevans ökar vid ökad mängd information om tillgångarna. Det visar även empirin där det framkommer att upplysningar kring antaganden och beräkningar i årsredovisningen är nödvändiga för att utomstående ska kunna analysera och värdera företag. I intervjuerna framgår att redovisningsinformationen ska vara underlag vid bedömning av företags omvärld inför en eventuell investering. Årsredovisningen beskrivs vidare som ett viktigt

forum för att förklara värdet för intressenter och på så sätt skapa tilltro till värdering av skog till verkligt värde.

Enligt Deegan (2017, s. 235) behöver redovisningsinformation kompletteras med nödvändiga beskrivningar för att den ska bli mer begriplig. Det belyses i empirin genom att värdering till verkligt värde anses vara svårbegripligt då det handlar om kassaflöden under lång tid framåt. Respondenterna anser att det krävs kunskap och förståelse för de osäkerhetsfaktorer som finns vid värdering av skog för att kunna förstå värderingen. Redovisningsinformation anses enligt Argilés et al. (2011) som mer meningsfull vid värdering till verkligt värde än värdering till anskaffningsvärde. Hitz (2007) påvisar exempelvis att intäkter som uppstått som en följd av värderingen redovisas mer ingående än transaktionsbaserade intäkter. Detta kan möjligtvis förklaras av att värderingen till verkligt värde skulle kunna vara mer svårbegriplig och därav får en ökad mängd upplysningar stor betydelse, jämfört med exempelvis värdering till anskaffningsvärde.

### **5.3.2. Neutral redovisningsinformation**

Redovisningen ska bygga på neutralt återgiven information (IASB, 2018). Elad (2004) och Hitz (2007) menar att värderingsmetoden om verkligt värde bygger på en förutsättning att det är möjligt att förutsäga framtida kassaflöden på ett objektivt sätt. Däremot hävdar Lyon et al. (2021) att värdering till verkligt värde innehåller bedömningar. Detta framkommer även i empirin där flera respondenter menar att värderingen av biologiska tillgångar till verkligt värde innehåller en mängd bedömningar. Herbohn och Herbohn visar i sin tur att det finns en betydande variation kring de antaganden som görs vid värdering till verkligt värde. Empirin visar att det finns en uppfattning att antaganden gällande inflation och räntor kan få stor betydelse och effekt på värdet. Av denna anledning presenteras ibland känslighetsanalyser i redovisningen.

Lyon et al. (2021) menar att bedömningar leder till att värderingen blir subjektiv. Denna subjektivitet gör att redovisningens verklighetstroga representation blir lägre än vid värdering till anskaffningsvärde (Lyon et al., 2021). Detta framkommer även bland respondenterna som menar att det alltid förekommer subjektivitet i värderingen. Även Argilés-Bosch et al. (2012) och Barth (2006) lyfter fram subjektiviteten i värderingen och Goncalves et al. (2017) menar att den kan användas som grund för manipulation och bristande pålitlighet i redovisningsinformation. Det framgår av empirin att behovet av företagsledningens bedömningar gör att det

finns en risk för bias. Dock lyfter ett par respondenter att värdering till verkligt värde blir neutral trots att det görs subjektiva bedömningar.

Neutraliteten uppfylls genom objektiva bedömningar (Deegan, 2017, s. 236). I intervjuerna lyfte några respondenter vikten av att grunda antaganden på så mycket objektivitet som möjligt. Detta görs bland annat genom att en del av den data som används vid värderingen är hämtad från externa källor. Vidare kan extern data användas för att kontrollera värderingarna och jämföra företag vilket ökar neutraliteten. En annan faktor som framgår av empirin som kan öka neutraliteten är att det ständigt pågår intern kontroll då många personer är delaktiga i värderingsprocessen. Detta bidrar till att minska risken för att värderingen blir snedvriden. Det framhålls som viktigt att kontinuerligt, under värderingsprocessen, kontrollera de parametrar som ligger till grund för värderingen samt genomföra löpande inventeringar av skogen. Vidare hävdas att revisorer kan använda sig av tredje part för att bekräfta att företagets värdering står sig i förhållande till en extern värdering. Revisorer och deras granskning utgör en kvalitetsfunktion.

Vid avsaknad av en aktiv marknad behöver det verkliga värdet uppskattas vilket öppnar för möjligheten till såväl oavsiktliga som avsiktliga felbedömningar, hävdar Lyon et al. (2021). Även bland respondenterna finns uppfattningen att det är lättare för företaget att utgå från observerbara data och att en metod som enbart bygger på antaganden om framtiden blir mer subjektiv. De totala skogstillgångarnas värde baseras på transaktioner på marknaden vilket gör att värdet blir objektivt återgivet, menar flera respondenter. Dock finns åsikten att det blir en viss subjektiv bedömning av marknadspriset eftersom det sällan sker stora försäljningar av skog och statistiken bygger på många mindre försäljningar. Det förekommer en beskrivning av värderingen av de totala skogstillgångarna som oförsiktig eftersom det är marknadsvärdet som ligger till grund för värderingen och eftersom världen är föränderlig går det inte att veta vad som händer på marknaden. Det framgår också att det är viktigt med en viss försiktighet eftersom det är tveksamt om det verkligen går att sälja bolagets skogstillgångar till det pris som baseras på privata affärer. Några respondenter menar dock att marknadsvärdering i sig reflekterar försiktighet.

Försiktighet behöver beaktas vid redovisningen kopplat till neutraliteten (IASB, 2018). En respondent menar att försiktighet inte finns med som krav vid värdering till verkligt värde men det beaktas i viss utsträckning genom att redogöra för osäkerhetsfaktorer i värderingen.

Flertalet respondenter framhåller att värderingen kan beskrivas som mer eller mindre försiktig. Denna försiktighet beskrivs i termer av transparens och att företaget hela tiden stämmer av sina antaganden.

### **5.3.3. Avsaknad av fel**

Med avsaknad av fel avses att redovisningen inte ska innehålla uppenbara fel (Deegan, 2017, s. 236). Empirin visar däremot att respondenter anser att det krävs en metod som innebär att det verkliga värdet kan anges säkert och att det inte finns någon exakt vetenskap kring detta. Argilés och Slof (2001) framhåller att det finns en enkelhet i IAS 41 som förväntades leda till en förbättring när standarden infördes. Däremot menar Elad (2004) och Goncalves et al. (2017) att värdering till verkligt värde kan vara komplex för redovisningsupprättare. Av empirin framgår att värdering till verkligt värde är komplext och kräver mycket tid, arbete, kunskap och erfarenhet. Det framgår också att värderingen ställer höga krav på revisionen. Dessutom finns åsikter om att IAS 41 är en komplicerad standard att använda på skog eftersom den har så lång omloppstid. Ju längre avkastningsperiod kassaflödesberäkningen avser, desto större hänsyn behöver tas till framtida osäkerhetsfaktorer, menar en respondent. Diskonteringsräntan innehåller i sin tur en mängd parametrar och antaganden. Det framgår att ju längre period vars kassaflöde ska diskonteras till nuvärde, desto mer försiktighet behöver vidtas i vilken ränta som anges. Samtidigt menar en annan respondent att diskonteringen i metoden bidrar till att osäkerheten längre fram i tiden inte blir lika viktig.

Argilés-Bosch et al. (2012) kommer i sin studie fram till att användande av verkligt värde som värderingsmetod för biologiska tillgångar bidrar till fler korrekta beräkningar, bedömningar och beslut än vid tillämpning av värdering utifrån anskaffningsvärde. Argilés-Bosch et al. (2012) lyfter vidare fram att värdering till verkligt värde är en användbar metod då den enkelt kan appliceras i verksamheten och är enkel att förstå samt att den bidrar till färre fel i redovisningen. En respondent hävdar dock att det aldrig går att klargöra om beräkningarna är helt och håller rätt men att det däremot går att bedöma rimligheten. Lyon et al. (2021) hävdar att om företag inte på ett korrekt sätt kan förutse de faktorer som ligger till grund för de uppskattningar som görs minskar den verklighetstroga representationen. Empirin visar att flera respondenter anser att det alltid finns ett visst osäkerhetsintervall i en värdering om verkligt värde och att det krävs noggrannhet när värdena tas fram. Samtidigt finns åsikter att värdet kan anses vara säkert då det finns en god kontroll över framtida skörd och sofistikerade analyser av bestånd och framtida

tillväxt. En respondent sammanfattade det som att värdet baseras på gissningar, men det är de bästa gissningarna företaget kan göra som presenteras i redovisningen.

Hartwig (2018, s. 153) menar att kriteriet avsaknad av fel syftar till huruvida själva processen med att fastställa värdet på tillgången har varit utan fel. Av empirin förstås att det för revisorer är viktigt att få en känsla för hur säkra företaget är i sin process och hur de kvalitetssäkrar sig själva. Ett företag nämner exempelvis att de använder en separat kassaflödesmodell för marken för att kontrollera om värderingen av de rotstående träden är rimlig, vilket används som en extra kontroll.

## 6. Slutsatser

*I detta kapitel presenteras studiens slutsatser med tillhörande implikationer. Därefter redogörs för författarnas kritiska reflektioner kring studien. Slutligen lämnas förslag till vidare forskning och examensarbetets bidrag till det företagsekonomiska ämnet klargörs.*

### 6.1. Sammanfattande slutsats

Syftet med den här studien var att undersöka hur värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde leder till att redovisningsinformation betraktas som användbar ur redovisningsupprättares perspektiv. Med användbar redovisningsinformation avses värdets relevans och verklighetstrogna representation.

Av tidigare forskning och studiens empiri framgår att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde bidrar till att förutse framtida kassaflöden och att värdet därmed är en relevant källa för investeringsbeslut. Studiens empiri ger således stöd till studiens referensram i denna del. Det framgår vidare av tidigare forskning att de värdeförändringar som värdering till verkligt värde medför, och som IAS 41 föreskriver om, leder till volatilitet i skogsbolagens årliga resultat. Studiens redovisningsupprättare har beskrivit det som viktigt att inte tillåta allt för stora värdeförändringar i resultaten då det ger upphov till osäkerhet. Värdering till verkligt värde kan därmed leda till oönskade värdeförändringar. Skogsbolagen tillämpar metoder i värderingen för att motverka volatilitet i resultatet, vilket bedöms bidra till att värdet beskrivs som relevant. Det finns också oenighet inom tidigare forskning och bland studiens redovisningsupprättare om värdet ger en rättvisande bild. Det skulle kunna förklaras av den volatilitet som värdering till verkligt värde medför.

Av tidigare forskning framgår därutöver att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde blir relevant när tillgångarna kan värderas utifrån en aktiv marknad. Studiens empiri visar att värdering av hela skogsfastigheten sker utifrån en aktiv marknad och att de biologiska tillgångarna i form av växande träd, värderas genom kassaflödesmetod. Det innebär att den del av skogstillgångarna som värderas enligt IAS 41 inte värderas utifrån en aktiv marknad, vilket alltså kan ses som en faktor som minskar värderingens relevans. Studiens empiri ger stöd till studiens referensram när det kommer till alternativa metoder för värdering. Det framkommer i huvudsak att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde beskrivs som en mer relevant metod jämfört med värdering till anskaffningsvärde.

Sammanfattningsvis bedöms det primära kvalitativa kriteriet om relevans vara uppfyllt i enlighet med IASB:s definition och tidigare forskning när det gäller värdet som grund för att förutse framtida kassaflöden. Det uppfylls med hjälp av de metoder som studiens redovisningsupprättare använder i värderingen för att bibehålla ett relativt stabilt värde över tid. Värdering till verkligt värde anses främja relevanta värden i större utsträckning än värdering till anskaffningsvärde.

Av tidigare forskning avseende kriteriet om verklighetstrogen representation framgår att värdet blir mer meningsfullt när det kompletteras med ytterligare upplysningar. Respondenterna är eniga om att upplysningarna är viktiga för att värdet ska förstås bättre av utomstående. Upplysningskraven i IAS 41 och redovisningsupprättares förståelse för att upplysningskraven bidrar till relevant information ger tillsammans stöd för att värdering av skog till verkligt värde kan betraktas som komplett.

Vidare gäller kriteriet om neutralitet som innefattar objektivitet i antagandena och beslut som är avvägda med försiktighet. Det framgår av tidigare forskning och studiens empiri att värdering till verkligt värde ofta blir subjektiv på grund av de antaganden som metoden kräver. Samtidigt beskriver flera respondenter att neutraliteten i bedömningarna upprätthålls bland annat genom att värdet i stor utsträckning verifieras av en tredje part och att värderingsprocessen involverar flera personer. Skogsbolagen har därtill utvecklat en samsyn på värdering av verkligt värde för skogstillgångar vilket innebär att jämförbarheten ökar som i sin tur ökar neutraliteten. Det tycks finnas en medvetenhet bland redovisningsupprättare i denna studie att värdering till verkligt värde sker på subjektiva grunder, vilket har fått till följd att företagen tillämpar metoden neutralt i den utsträckning det är möjligt. Av studiens empiri framgår också att värdering till verkligt värde inte ska spegla försiktighet men att värderingen ändå influeras av försiktighet. Redovisningsupprättare i den här studien menar att försiktighet reflekteras i värderingen genom att företagen använder olika typer av extra kontroller i värderingsprocessen. Det kan därmed konstateras att kriteriet om neutralitet i sig inte uppfylls genom värdering till verkligt värde men att det finns en medvetenhet bland redovisningsupprättare i den här studien och att de, utifrån sina metoder för att upprätthålla neutralitet i värderingen, anser att värderingen reflekterar neutralitet.

Slutligen gäller kriteriet om att redovisningsinformation inte ska innehålla uppenbara fel. Av studiens empiri framgår att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde är en komplex

metod med omfattande analyser och att det alltid finns ett visst osäkerhetsintervall i värderingen. Företagen är medvetna om de osäkerheter som är förknippade med värdering till verkligt värde och de är noggranna med värderingen, vilket ger stöd till att värderingsprocessen blir så korrekt som det är möjligt. Det finns också företag som kvalitetssäkrar den egna värderingsprocessen. Utifrån studiens redovisningsupprättare bedöms därmed kriteriet om avsaknad av felaktigheter vara uppfyllt.

Sammanfattningsvis bedöms det primära kriteriet om verklighetstrogen representation vara uppfyllt genom upplysningskraven som framgår av IAS 41. Neutraliteten uppfylls inte genom IAS 41 men redovisningsupprättare i den här studien bedömer att värderingen ändå blir neutral. Att redovisningsinformation inte innehåller felaktigheter är inte uttalat genom IAS 41 men de redovisningsupprättare som har deltagit i den här studien menar att värderingsprocessen tar hänsyn till osäkerheter och att den genomförs på ett noggrant sätt. Det primära kriteriet om verklighetstrogen representation bedöms mot den bakgrunden i huvudsak vara uppfyllt.

Den empiri som framkommer i denna studie ger i huvudsak stöd till den teoretiska referensram som ligger till grund för studien. Något som är tydligt är att värdering till verkligt värde kan användas till att förutsäga framtida kassaflöden och att värderingen därmed genererar relevanta värden. Av IAS 41 följer ett antal upplysningskrav som gör att aktuell redovisningsinformation betraktas som komplett och kriteriet om verklighetstrogen representation uppfylls främst på det sättet. Värdering av biologiska tillgångar enligt IAS 41 medför dock subjektiva bedömningar och det är inte uttalat att försiktighet ska prägla värderingen. Redovisningsupprättare har dock arbetat fram kompletterande metoder till värderingen som medför att neutralitet och avsaknad av fel upprätthålls i värderingen. Värdering av skog till verkligt värde leder därmed till användbar redovisningsinformation i stor utsträckning.

## **6.2. Slutsatsernas implikationer**

Det finns anledning att reflektera kring de implikationer som de ovan nämnda slutsatserna får till följd. Av studiens resultat går det att dra slutsatser som stödjer att värdering av biologiska tillgångar enligt IAS 41 medför användbar redovisningsinformation i stor utsträckning, när redovisningsupprättare i den här studien får lämna sin syn på saken. Något som också kommer fram är att det finns en motstridighet i värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde och de primära kvalitativa kriterierna. Framförallt blir det tydligt när det kommer till verklighetstrogen representation som innebär att redovisningsinformation ska återspegla



neutralitet. Det är framträdande i studien att värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde innefattar en subjektiv värdering vilket inte går i linje med begreppet neutralitet. Eftersom det finns motstridighet i vad som kännetecknar värdering till verkligt värde och de primära kvalitativa kriterierna som ska vara uppfyllda för att redovisningen ska anses vara användbar, får Whittington (2008) stöd för sitt resonemang om att det i praktiken kan vara aktuellt med en avvägning mellan de båda kriterierna. En sådan avvägning kan komma att urholka det faktum att både relevans och verklighetstrogen representation ska vara uppfyllda för att användbarheten ska uppnås. Förståelse för det bör visas i formulerandet av standarder i framtiden där det konceptuella ramverket väntas genomsyra standarden. Studiens slutsatser bidrar därmed till en ökad förståelse för den motstridighet som kan finnas mellan redovisningsstandarder och de primära kvalitativa kriterierna, och att det i praktiken innebär att en inbördes avvägning mellan de två primära kvalitativa kriterierna kan vara aktuellt.

### **6.3. Kritiska reflektioner**

Tidigt i processen kunde författarna konstatera att det var svenska företag som skulle ligga till grund för empirin i studien. När årsredovisningar och liknande dokument studerades inför studien kunde det vidare konstateras att IAS 41 främst tillämpades i svenska skogsbolag och där skogsbolagens skogsinnehav utgjorde den biologiska tillgången. Författarna hade tidigt i processen för avsikt att studera andra typer av biologiska tillgångar. Trots att det tidigt fanns stöd för att skog var den typ av biologisk tillgång som var nödvändig att studera om studien skulle genomföras med svenska företag kom författarna till insikt med det först i ett senare skede. Om författarna hade kommit till insikt med det tidigare i processen hade en tydligare och mer strukturerad problemformulering kunnat formuleras tidigare, vilket hade underlättat det fortsatta arbetet med studien och bidragit till en tydligare bild om studiens innehåll. Det är en kritisk reflektion som författarna har gjort utifrån studiens arbetsprocess.

### **6.4. Förslag till vidare forskning**

Det har kommit fram i studien att värdering till verkligt värde är en kostsam metod då den gör anspråk på grundliga analyser, professionella bedömningar och omfattande arbete i såväl den praktiska värderingen som vid revisionen. Det fanns respondenter som uttryckte att värdet främst blir relevant för noterade skogsbolag eftersom värdet då kommer till uttryck som grund för investeringsbeslut. Det faller dock utanför syftet med den här studien att undersöka om nyttan med verkligt värde överstiger kostnaden för att producera sådan redovisningsinformation

i noterade skogsbolag. Mot den bakgrunden ges därför följande förslag till vidare forskning. Forskningen föreslås bestå av en närmare undersökning om nyttan med redovisningsinformation till följd av IAS 41 överstiger kostnaden för att producera sådan information, och i så fall om det är i tillräcklig omfattning för att motivera producerandet av sådan redovisningsinformation i onoterade skogsbolag. Det föreslås vidare att både noterade och onoterade skogsbolag får ingå i studien.

### **6.5. Bidrag till det företagsekonomiska ämnet**

Genom studien har redovisningsupprättares syn på den specifika redovisningsstandarden IAS 41 blivit belyst tillsammans med dess värderingsregler om verkligt värde för biologiska tillgångar. Det har undersökts på vilket sätt redovisningsupprättare betraktar värdering av skog enligt IAS 41 som användbar. Studien väntades fylla ett forskningsgap genom att belysa tillämpning av IAS 41 ur redovisningsupprättares perspektiv. Flera liknande studier har genomförts där en kvantitativ metod har använts. Den kvalitativa metoden i studien har bidragit till en djupare analys av redovisningsupprättares syn på IAS 41 och om standarden bidrar till användbar redovisningsinformation. Den djupare analysen har gjort det möjligt att vrida och vända på frågeställningen till den grad att respondentens samtliga synpunkter har kommit fram. Det har bidragit till en djupare insikt i hur värdering av skog till verkligt värde fungerar, vilka implikationer det medför och hur det relaterar till frågeställningen. Detta examensarbete har bidragit till det företagsekonomiska ämnet genom att, med hjälp av en kvalitativ metod, utröna om de redovisningsupprättare som tillämpar IAS 41 betraktar standarden som användbar.

## Källförteckning

### Vetenskapliga artiklar

Alfarisyi, N., Diantimala, Y., Yahya, R., & Saleh, M. (2022). Biological Assets and Firm Value: Do Fair Value Measurement and Disclosure Matter?. *Jurnal Dinamika Akuntansi dan Bisnis*, 9(2), 205-222. <https://doi.org/10.24815/jdab.v9i2.24694>

Argilés, J. M., Garcia-Blandon, J., & Monllau, T. (2011). Fair value versus historical cost-based valuation for biological assets: Predictability of financial information. *Revista de Contabilidad-Spanish Accounting Review*, 14(2), 87-113. [https://doi.org/10.1016/S1138-4891\(11\)70029-2](https://doi.org/10.1016/S1138-4891(11)70029-2)

Argilés-Bosch, J. M., Miarons, M., Garcia-Blandon, J., Benavente, C., & Ravenda, D. (2018). Usefulness of fair valuation of biological assets for cash flow prediction. *Spanish Journal of Finance and Accounting*, 47(2), 157-180. <https://doi.org/10.1080/02102412.2017.1389549>

Argilés-Bosch, J. M., Sabata-Aliberch, A. S., & García-Blandón, J. (2012). A Comparative Study of Difficulties in Accounting Preparation and Judgement in Agriculture Using Fair Value and Historical Cost for Biological Assets Valuation. *Revista de Contabilidad-Spanish Accounting Review*, 15(1), 109-142. [https://doi.org/10.1016/S1138-4891\(12\)70040-7](https://doi.org/10.1016/S1138-4891(12)70040-7)

Argilés, J. M., & Slob, E. J. (2001). New opportunities for farm accounting. *The European Accounting Review*, 10(2), 361-383. <https://doi.org/10.1080/09638180126640>

Ashford, C. C. (2011). Fair Value Accounting: Its Impacts on Financial Reporting and How It Can Be Enhanced to Provide More Clarity and Reliability of Information for Users of Financial Statements. *International Journal of Business and Social Science*, 2(20), 12-19.

Barth, M. (2006). Including Estimates of the Future in Today's Financial Statements. *Accounting Horizons*, 208. <https://doi.org/10.2139/ssrn.947525>

Bohusova, H., Svoboda, P., & Nerudová, D. (2012). Biological assets reporting: Is the increase in value caused by the biological transformation revenue? *Agric. Econ. - Czech*,

58(11), 520-532. <https://doi.org/10.17221/187/2011-AGRICECON>

Elad, C. (2004). Fair Value Accounting in the Agricultural Sector: Some Implications for International Accounting Harmonization. *European Accounting Review*, 13(4), 621-641.

<https://doi.org/10.1080/0963818042000216839>

Goncalves, R., Lopes, P., & Craig, R. (2017). Value relevance of biological assets under IFRS. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 29, 118-126.

<https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2017.10.001>

Hadiyanto, A., Puspitasari, E., & Ghani, E. K. (2018), The effect of accounting methods on financial reporting quality. *International Journal of Law and Management*, 60(6), 1401-1411.

<https://doi.org/10.1108/IJLMA-03-2017-0022>

Herbohn, K., & Herbohn, J. (2006). International Accounting Standard (IAS) 41: What Are the Implications for Reporting Forest Assets? *Small-scale Forest Economics, Management and Policy*, 5(2), 175-189. <https://doi.org/10.1007/s11842-006-0009-1>

Hitz, J-M. (2007). The Decision Usefulness of Fair Value Accounting - A Theoretical Perspective. *European Accounting Review*, 16(2), 323-362.

<https://doi.org/10.1080/09638180701390974>

Ignat, G., Iatco, C., Ungureanu, G., Costuleanu, C. & Athes, H. (2014). Aspects regarding the international accounting standard I.A.S. 41 – agriculture. *Lucrări Științifice*, 57(2), 257-260.

Lefter, A., & Roman, A. G. (2007). IAS 41 Agriculture: Fair Value Accounting. *Theoretical and Applied Economics Review*. 5. 15-22.

Lyon, S. C., Kelley, T., & Margheim, L. (2021). Does the importance of relevance and faithful representation differ between GAAP and tax reporting? A discussion of the trade-offs between cash-basis, accrual-basis, and fair value accounting methods. *Journal of Accounting and Taxation*, 13(3), 144-152. <https://doi.org/10.5897/JAT2021.0458>

Muhammad, K., & Ghani, E.K. (2014). A Fair Value Model for Bearer Biological Assets in Promoting Corporate Governance: A Proposal. *Journal of Agricultural Studies*, 2(1), 16-26. <https://doi.org/10.5296/jas.v2i1.4630>

Penttinen, M., Latukka, A., Meriläinen, H., & Salminen, O. (2004). IAS Fair Value and Forest Evaluation on Farm Forestry. *Scandinavian Forest Economic*, (40), 67-80.

Wen-hsin Hsu, A., Liu, S., Sami, H., & Wan, T. (2019). IAS and stock price informativeness. *Asia-Pacific journal of accounting & economics*, 26(1-2), 64-89. <https://doi.org/10.1080/16081625.2019.1545928>

Whittington, G. (2008). Fair Value and the IASB/FASB Conceptual Framework Project: An Alternative View. *Abacus*, 44(2), 139-168. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6281.2008.00255.x>

## **Böcker**

Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (3 uppl.). Liber: Stockholm.

Deegan, C. (2017). *Financial Accounting Theory* (4 uppl.). McGraw-Hill Education: Sydney.

Deegan, C., & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*. (2 uppl.). McGraw-Hill Education: Maidenhead.

Hartwig, F. (2018). *Redovisningsteorins grunder*. Studentlitteratur AB: Lund

Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen* (3 uppl.). Liber AB: Stockholm.

Patel, R., & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (5 uppl.). Studentlitteratur AB: Lund.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (3 uppl.). Sage Publications, Inc.: Thousand Oaks.

## Internetsidor

Föreningen Skogsindustrierna. (8 februari 2023). *Skogsindustrins betydelse*.

<https://www.skogsindustrierna.se/om-skogsindustrin/skogsindustrin-i-korthet/skogsindustrins-betydelse/>

Naturvårdsverket. (16 maj 2023). *Klimatet och skogen*. <https://www.naturvardsverket.se/amenksomraden/klimatomstallningen/omraden/klimatet-och-skogen/>

## Övriga källor

International Accounting Standard Board. (2002). *Press release. IASB chairman welcomes the EU's decision to adopt international accounting standards*. [Pressmeddelande].

<https://www.iasplus.com/en/binary/pressrel/2002pr08.pdf>

International Accounting Standard Board. (2011). *IFRS 13 - Fair Value Measurement*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ifrs-13-fair-value-measurement.pdf?bypass=on>

International Accounting Standard Board. (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/conceptual-framework-for-financial-reporting.pdf>

International Accounting Standard Board. (2021). *IAS 41 Agriculture*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/ias-41-agriculture.pdf>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet. [https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska\\_principer\\_VR\\_2002.pdf](https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf)

## **Bilaga 1. Intervjuguide**

*Intervjun inleddes med att respondenten gavs en kort och generell bakgrund till syftet med intervjun. Vi ville vara försiktiga i inledningen för att inte styra respondenterna i senare svar.*

### **Inledande frågor**

*De inledande frågorna syftade till att ge en allmän bakgrund om respondenten.*

- Hur länge har du arbetat i företaget/med revision?
- Kan du berätta om dina arbetsuppgifter?
- På vilket sätt kommer du i kontakt med upprättandet av företagets redovisning?

### **Värdering**

*Frågorna i detta tema riktas till respondenter som arbetar i företaget och syftade till att ta reda på hur värdering av biologiska tillgångar går till.*

- Hur värderar företaget sina biologiska tillgångar?
- Kan du beskriva hur värderingsprocessen går till? Vilka faktorer spelar in i värderingsprocessen? Vilka överväganden görs? På vilket sätt införlivas de övervägandena i redovisningen?
- Vilka är involverade i värderingsprocessen?

### **Revision**

*Frågorna i detta tema riktar sig till revisorer och syftade till att ge ökad förståelse för vad som ligger till grund för granskning av redovisade värden när biologiska tillgångar är värderade till verkligt värde.*

- Hur går arbetet kring revision av värdering av skog utifrån verkligt värde till? Hur verifieras att värden är korrekta?
- Vilka faktorer från värderingsprocessen är extra viktiga att kontrollera när det kommer till värdering av biologiska tillgångar?
- Vad anser du om de uppskattningar som företagen kan behöva göra under värderingsprocessen av skog? (exempelvis antaganden om framtida kassaflöden och uppskattning om en diskonteringsränta)

## **Allmän syn på värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde**

*Frågorna i detta tema syftade till att undersöka respondenternas generella syn på värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde.*

- Vilka är, enligt dig, de främsta styrkorna med att värdera biologiska tillgångar till verkligt värde?
- Vilka är, enligt dig, de främsta svagheter med att värdera biologiska tillgångar till verkligt värde?
- Vilka alternativ till värdering till verkligt värde skulle du kunna tänka dig, om du anser att det finns några?

## **Kvalitet**

*Frågorna i detta tema syftar till att ta reda på, utifrån respondentens perspektiv, hur väl redovisade värden till följd av IAS 41 uppfyller de primära kriterierna om relevans och verkligstrogen representation. Dessa frågor bidrar till att rama in studiens forskningsfråga.*

- På vilket sätt upplever du att de redovisade värdena är relevanta?
- I vilken utsträckning upplever du att de redovisade värdena behöver kompletteras med ytterligare information om nödvändiga beskrivningar och förklaringar?
- På vilket sätt upplever du att informationen blir objektivt återgiven?
- På vilket sätt upplever du att redovisningen reflekterar beslut avväga med försiktighet?

## **Avslutande frågor**

*Den avslutande frågan syftade till att samla in eventuell övrig data avseende synen på värdering till verkligt värde som inte har fångats in i frågorna ovan.*

- Finns det något övrigt som du vill framföra kring värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde?



## **Bilaga 2. Information till respondenter**

I det här dokumentet får du information om studien och om vad det innebär att delta i undersökningen.

### **Vad är det för studie och varför vill ni att jag ska delta?**

Studien belyser värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde enligt IAS 41. Mer specifikt belyses biologiska tillgångar i form av skog. Du har blivit tillfrågad att delta i denna undersökning på grund av att du väntas ha kunskap i de frågorna.

### **Hur går projektet till?**

Studien kommer att innehålla ett antal intervjuer där dina svar vid intervjun ligger till grund för datainsamlingen i studien. Det är fråga om endast en intervju vid ett tillfälle.

### **Vad händer med mina uppgifter?**

Dina svar kommer att behandlas av författarna till studien och obehöriga kommer inte att ta del av dem.

### **Hur får jag information om resultatet av studien?**

Meddela intervjuaren i samband med intervjun om du önskar att ta del av den slutliga uppsatsen eller om du vill stötta uppsatsarbetet genom att validera analysen.

### **Deltagandet är frivilligt**

Ditt deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta deltagandet. Om du väljer att inte delta eller vill avbryta ditt deltagande behöver du inte uppge varför.

Du har även rätt att vara anonym.

### **Ansvariga för studien**

Josefine Dalman

Maria Husberg Rådström